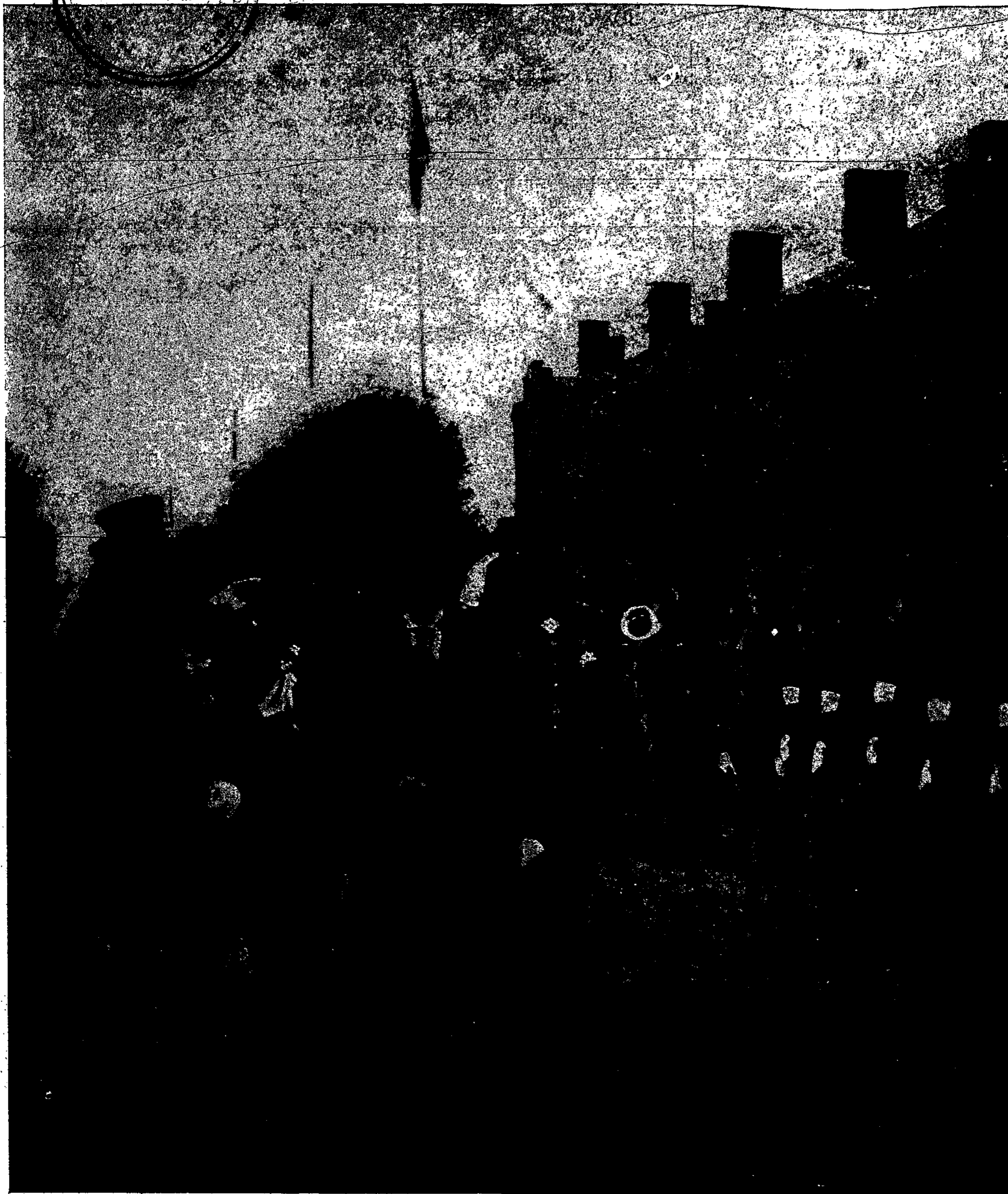
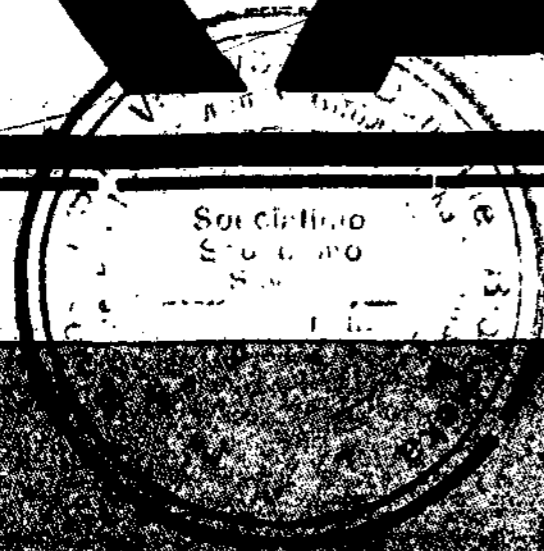

KARYS

Kaina 40 ct.

Nr. 38

Respublikos Prezidentas atvyksta į Vytauto Did. paminklo atidengimo iškilmes

28 28

Politikos apžvalga

Vokiečiai nori lygių ginklavimosi teisių.

Kiekviena proga vokiečiai iškelia lygių ginklavimosi teisių klausimą. Neseniai tas klausimas buvo diskutuojamas paskutinėje nusiginklavimo konferencijoje, bet joje į vokiečių reikalavimus mažai kas kreipė dėmesio. Šių metų rugpjūčio paskutinėmis dienomis vokiečių vyriausybė įteikė prancūzų vyriausybei slaptą memorandumą, kuriame pasiūlė prancūzams slaptai tarti ginklavimosi klausimu. Tačiau prancūzų vyriausybė su tokiu pasiūlymu nesutiko ir apie minėtą memorandumą painformavo kitas valstybes. Šiame memorandumė vokiečiai reikalavo:

- 1) pakeisti dabartinę rekrutų sistemą ir atmainyti dvylikos metų tarnybos laiką;
- 2) leisti padidinti kariuomenės skaičių nuo 100.000 iki 300.000 žmonių;
- 3) leisti sunkiąją artileriją;
- 4) leisti sudaryti korpa iš tankų pulkų;
- 5) leisti padidinti karo oro laivyną;
- 6) leisti steigti karo lakūnų mokyklą;
- 7) leisti padidinti karo laivyną naujais karo laivais ir hidroplanais;
- 8) leisti statyti visuose valstybės pasieniuose tvirtoves;
- 9) leisti įsteigti 35 karo reikmenų fabrikus.

Šis memorandumas turi dvi puses: jis yra nukreiptas prieš Versalio taikos sutarties nuostatais ir juo reikalaujama suteikti Vokietijai ginklavimosi laisvę. Todėl prancūzai pareikalavo Versalio sutartį pasirašiusių valstybių nuomonės. Beveik visos valstybės pasisakė prieš tokius drąsius vokiečių reikalavimus. Reikia manyti, kad kitos valstybės šiame reikale vokiečiams nenusileis.

Ūkio konferencija Stresoje.

Šių metų rugsėjo 5 d. Stresoje (Italijoje) buvo sušaukta rytų ir vakarų Europos valstybių žemės ūkio krizei aptarti konferencija. Ši konferencija yra lyg ir tąsa anksčiau buvusios žemės ūkio kraštų konferencijos Varšuvoje. Joje dalyvauja visos didesnės rytų ir vakarų Europos valstybės. Į konferenciją nebuvo įsileista Sovietų Rusija ir Pabaltijo valstybės. Konferencijoje norima aptarti kovos priemonės su žemės ūkio krize. Žemės ūkio kraštai nori susitarti su industrinėmis valstybėmis pasikeisti savo gaminiams ir tokiu būdu užkirsti kelią užjūrio valstybių gaminiams rinką Europoje. Žemės ūkio kraštai turėtų didesnes rinkas savo gaminiams ir tokiu būdu būtų išvengta žemės ūkio krizės. Konferencijos svarba paaiškės tik jai pasibaigus.

Kaip vokiečiai nori savo ekonominę būklę pagerinti.

Šiomis dienomis vokiečių ministeris pirmininkas per didelį ūkininkų sąjungų suvažiavimą pasakė kalbą, kurioje nurodo kokiais būdais vyriausybė nori išsigelbėti iš dabartinės blogos ekonominės padėties. Anot jo, vyriausybė užrašys mokamus mokesčius į tam tikrus lakštus ir tai bus neva paskola valdžiai. Be to, žmonės gaus tam tikras premijas tais lakštais, jei padaugins savo darbininkų skaičių. Štai kaip vokiečiai su krize kovoja. Bet kyla klausimas dėl pačių tų lakštų vertės, kadangi pati vyriausybė svyruoja, ypač paskutinėmis dienomis, kai hitlerininkai tariasi su centro partija.

Japonija vis dar nori užkariauti sau Mandžijūriją.

Nors visiems žinoma, kad Mandžijūrija nėra laisva respublika, bet Japonijos globojama, tačiau ligi šiol japonai vis dar tai neigia. Paskutinėmis dienomis šie tvirtinimai pasirodė teisingi. Japonai iškėlė Mandžijūrijos pripažinimo klausimą. Tuo tarpu nė viena iš didesnių valstybių nėra pripažinusi Japonijos žygių Mandžijūrijoje. Ypač tam priešinosi Jungtinės Amerikos Valstybės. Tokiu būdu japonai, išplėšę iš Kinijos žemės Mandžijūrijos kraštą, dar drįsta reikalauti šių žygių pripažinimo. Tačiau reikia manyti, kad tai jiems nepavyks.

Lenkai smarkiai persekioja ukrainiečius.

Lenkai smarkiai persekioja okupuotos Ukrainos gyventojus ukrainiečius ir su jais žiauriai elgiasi. Pernai lenkų kariuomenės buvo išžudyta daug ukrainiečių ir jų sody-

bos buvo sunaikintos. Šiomet lenkai pradėjo uždarinėti ukrainiečių kultūros bei mokyklų organizacijas. Be jokios priežasties likviduojamos švietimo įstaigos.

Indijoje vis neramu.

Nors iš paviršiaus Indija dabar atrodo rami, tačiau iš tikrųjų ten vis kažkas pinasi prieš angus. Mat, ši trijų šimtų milijonų tauta žūt būt nori atsipalaidoti angų jungo, o iš kitos pusės anglai Indijos išsižadėti nenori, nes be jos visai imperijai gresia ekonominis suirimas. Taigi, čia susidūrė dvi milžiniškos jėgos ir varžosi, skirtumas tik tas, kad indai kovoja už laisvę, o anglai už savo gerbūvį.

Amerika susidomėjo Rytų Europos karo reikalais.

Šiomis dienomis Jungtinių Amerikos Valstybių generalinio štabo viršininkas aplankė Lenkiją ir iš ten dar kelias į Turkiją, Rumuniją ir Jugoslaviją (Pietų Slaviją). Manoma, kad tas vizitas yra sąryšis su Hooverio nusiginklavimo planais. Būk šis karo žinovas turi įrodyti toms tautoms, kad nuolatinis apsiginklavimas privės jas prie ekonominio suirimo, nes tikslus ir vispusiškas ginklavimas surištas su milžiniškomis išlaidomis. Anot kitų, Amerikos generalinio štabo viršininkas nori užmegzti santykius su Sovietų Rusija ir dėl to jįsai lankosi jai artimoje Lenkijoje.

Mandžijūrijos klausimas vis dar neišspręstas.

Kaip žinoma, savo laiku buvo Tautų Sąjungos paskirta kvotos komisija, kuri turėjo ištirti padėtį vietoje, Mandžijūrijoje sąryšis su kiniečių-japonų ginču. Tai komisijai buvo iškart daromos kliūtys, ypač iš japonų pusės. Dabar jai pagaliau pavyko savo pranešimą Tautų Sąjungai užbaigti (nors jau dabar šis pranešimas daug naudos atnešti negali). Šio pranešimo nuorašai buvo patiekti ir kiniečių bei japonų vyriausybėms, tačiau tenka abejoti ar tai jiems padarys didelį įspūdį.

Suomiai sunkiai kovoja su nedarbu ir finansiniais sunkumais.

Ekonominė krizė vis įsigali mūsų kaimynuose (nors anot kitų krizė jau savo amžių atgyveno). Štai šiomis dienomis mūsų kaimyninės Suomijos parlamentas svarstė biudžetą ateinančioms metams ir finansų ministeris pareiškė, kad reikia kiek galima taupyti, nes visi kapitalai jau išsemti ir jokios vilties nėra gauti paskolą. Tačiau ministeris pabrėžė, kad vyriausybė, kaip ligi šiol, ir toliau šelpsi bedarbius, kol dar bus lėšų jos žinioje. O nedarbas ten kaip tik didelis. Taigi, jiems šelpti lėšų vyriausybė nori surinkti vidaus paskolos keliu. Manoma, kad tai pavyks, nes suomiai yra kultūringi žmonės, geri piliečiai ir žino savo pareigas tėvynei.

Estai vis dar neatsisako nuo konstitucijos keitimo.

Nors konstitucijos keitimo sumanymas Estijoje negavo tautos pritarimo per tautos balsavimą šiuo klausimu, tačiau kai kurie sluoksniai nuo to atsisakyti nenori. Atsargos kariai dabar pradėjo smarkiau kovoti už konstitucijos pakeitimą ir bendrai už tai, kad politinės partijos nevaikintų valstybės svarbiausią vaidmenį, bet kaip tik tie žmonės, kurie didžiausius nuopelnus turi valstybei.

Jau XIV metal gyvuoja „KARYS“

Kas tik vieną „Kario“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskytė su „Kariu“, nes „Karys“ yra įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas savaitinis karių laikraštis. Kaina: 12 mėn. — 8 lit., 6 mėn. — 4 lit., 3 mėn. — 2 lit., 1 mėn. — 1 lit.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Svt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. **Telef.:** per Vyr. Štabą 56 nr
KAINA: visiems metams 8 lit., 6 mėn. 4 lit., 3 mėn. 2 lit., 1 mėn. 1 lit. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. rugsėjo 15 d.

Nr. 38 (694)

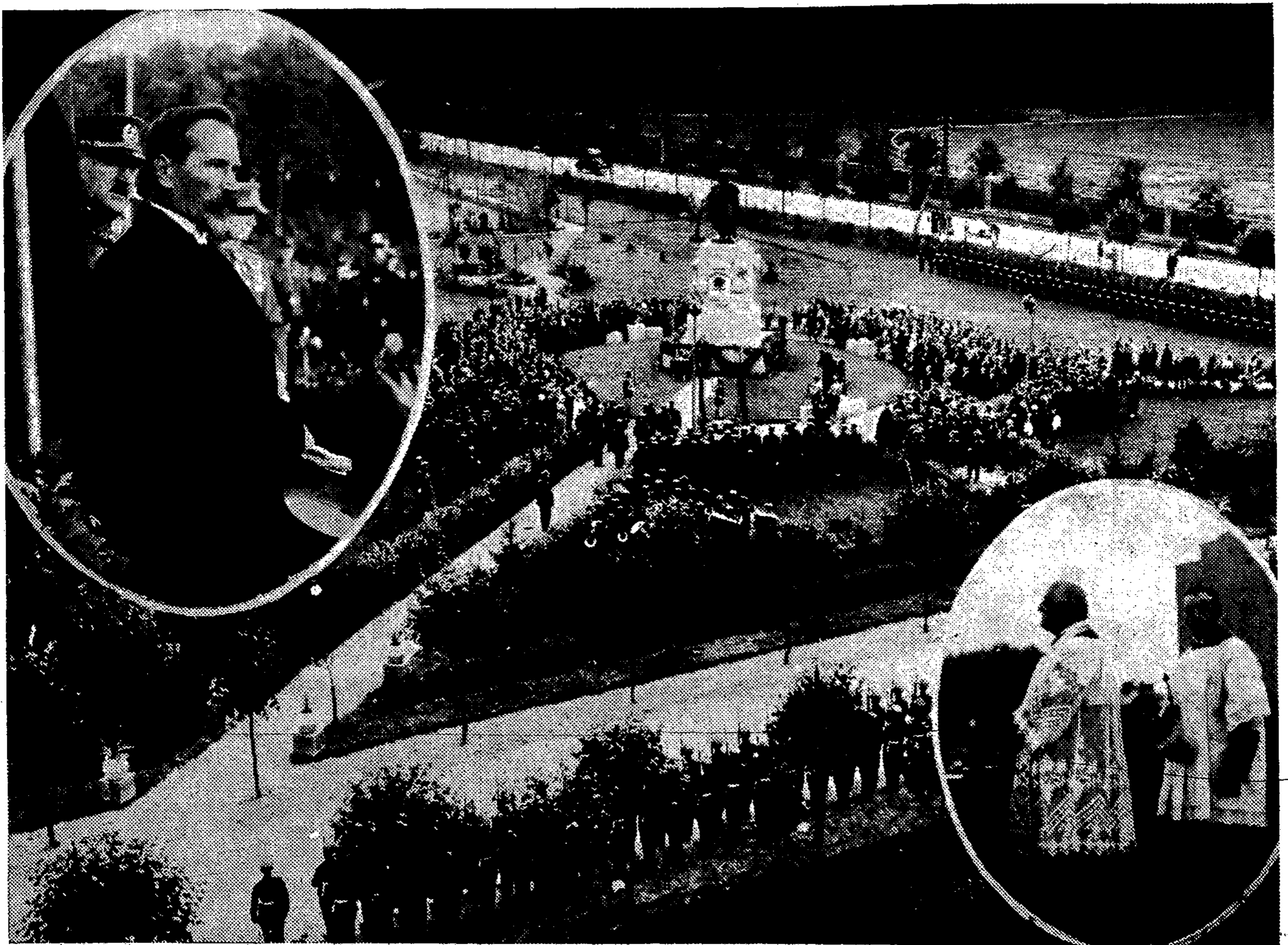
Iškilmingai pašventintas Vytauto Didž. paminklas

Aukštieji Vytauto Didžiojo karininkų kursai savo šefui, tam didžios dvasios lietuviui, kurį mes minime kiekvienas su pagarba ir pasididžiavimu, pastatė gražų ir didingą paminklą.

Žinia, kad paminklas bus atidarytas Tautos šventės išvakarėse, plačiai pasklido visuomenėje. Tą dieną (šio mėnesio 7) visu keliu nuo miesto ligi Panemunės, saulei pakrypus į vakarus, virtinėmis skrido automo-

biliai, sausai prisikimšę autobusai, pėsčiomis skubėjo žmonės. Daugelis panorą asmeniškai dalyvauti retai pasitaikančiose iškilmėse. Visus traukė į ten vienas tik vardas, vienas to asmens atsiminimas — paminklu pagerbiamas didžiausias mūsų žmogus, kuris išgarsinos Lietuvą skersai visą žemę.

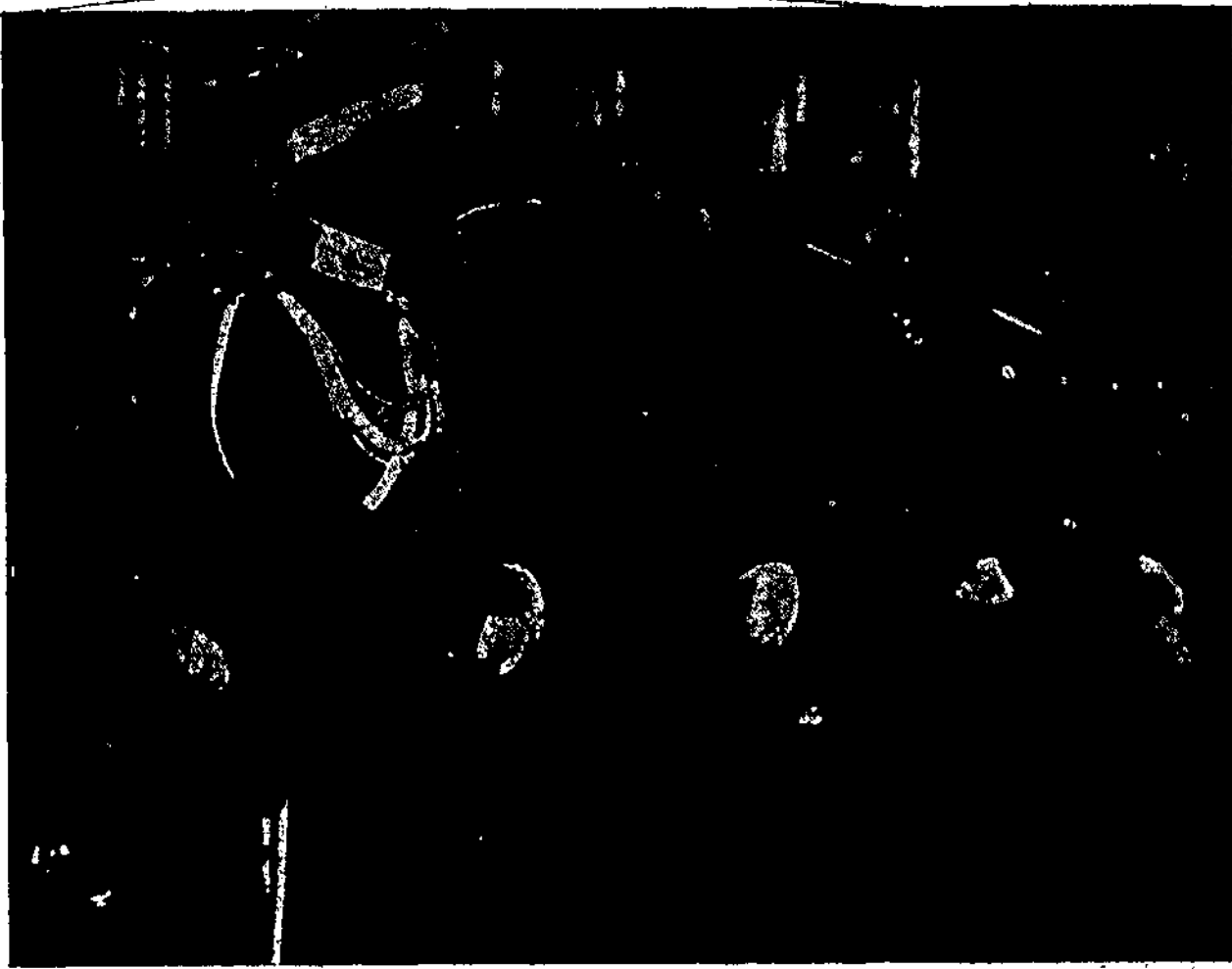
Aukštai iškeltos viršuj karo mokyklos ir A.V.D. karin. k. vėliavos ramiai siūbavo.

Vytauto Didžiojo paminklo atidarymo iškilmės A. Panemunėj. Viršuj ovale Respublikos Prezidentas ir krašto aps. min. pulk. Giedraitis. Apačioj — vyr. kar. kapelionas kun. Mironas kalba.

Didingas stūksojo aikštėje paminklas, drobe apgaubtas. Du kariūnai aspirantai, nuogais kardais rankose, sustingę lyg statulos, ėjo garbės sargybą prieš paminklą. Žmonės ėjo nenutrūkstama srove, tvino ir užtvino netrukus visą aikštę aplinkui paminklą, sausiai prisikimšo. Mūsų vadai, karininkai išeigine iškilmių uniforma, profesoriai, aukštieji valdininkai ir jūra žmonių, vienas šalia kito, visi tuo pačiu tikslu atvykę, atsilankymu norėdami pagerbti tą, kurio garbei ir paminklas pastatytas, norėdami pagerbti tą, kurio vardas parašytas mūsų istorijoje auksinėmis raidėmis.

Iškilmės pagerbė atsilankymu ir kitų valstybių karo atstovai. Mūsų karininkų tarpe buvo matyti Švedijos rotmistras Dannfelt, Vengrijos majoras de Lány, Estijos pulk. leit. Kohal, Latvijos pulk. ltn. Schihds, Anglijos majoras Firebrace, Jungtinių Ame-

Svetimų valstybių karo atstovai, dalyvavę Tautos šventėje (iš kairės): 1) Prancūzų maj. Chabanier, 2) Anglų maj. Firebrace, 3) Latvijos p. l. Schihds, 4) Amerikos maj. Shipp, 5) Estų pl. Kohal, 6) Švedijos rotm. Dannfelt, 7) Prancūzų kap. Ganeval. (Ek. K. B. foto).

rikos Valstybių majoras Shipp, Prancūzijos majoras Chabanier ir kpt. Ganeval. Kai kurie jų iš nuolatinių savo gyvenamų vietų specialiai atvyko Lietuvon į Vytauto Didžiojo paminklo atidarymo iškilmes ir Tautos šventę.

Lygiai 17 valandą atvyko mūsų Vyriausias Vadas Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, lydimas krašto apsaugos ministerio pulkininko Giedraičio, vyriausio štabo viršininko gen. ltn. Kubiliūno ir Vytauto Didžiojo karininkų kursų viršininko pulkininko Dirmano. Mūsų Vyriausias Vadas kartu ir Karo mokyklos šefas, pasisveikinęs su išsirikiavusiais kariūnais, praėjo pro lygias, lyg mūras, kariūnų eiles, džiaugdamasis, kad štai ugdomi jo jaunesniųjų padėjėjų pulkas, kuris ruoš kartu su juo tautą didžiajam žygiui už savo teises, už tėvų žemę.

Pirmasis prabilo į susirinkusius Aukštųjų Vytauto Didžiojo karininkų kursų viršininkas pulk. Dirmantas, nupasakodamas Vytauto Didžiojo reikšmę Lietuvai ir pasauliui, pabrėždamas, kodėl aukštoji karo mokslo įstaiga Lietuvoje ją pasirinko kaip tik savo šefu ir kodėl kaip tik pasiryžo pastatyti jam paminklą. Baigęs kalbėti, pulk. Dirmantas kreipėsi į Vyriausią mūsų Vadą, prašydamas, kad jis nutrauktų nuo paminklo apdangalą ir tuo pradėtų iškilmes.

Tvirtais žingsniais priėjo Respublikos Prezidentas prie paminklo ir tvirta ranka patraukė. Pilka drobė, uždangalas nukrito, ir visi susirinę pirmą kartą išvydo didingą, įamžintą bronzoje Vytauto Didžiojo pavidalą.

Dangus buvo mėlsvas, kaip Nemunas rytą, ir giedras, nejudėjo vėjo pučiami senų medžių lapai. Paminklas, toli į aukštį iškilęs, dangaus fone stūksojo, ir minia sustingo, lyg Vytauto didybės staiga užburta. Vytauto žvilgsnys, nukreiptas į rytus, rodos, žiūri jis per miškus ir kalvas ten, kur jo karstas, kur jo sostas, kur broliai nelaisvėje laisvės belaukia.

Paminklo šventinimo apeigas atliko vyriausias kariuomenės kapelionas dek. Mironas ir kalbą pasakė, kurioje pabrėžė, kad Vytauto nuopelnai yra labai dideli kaip tautai, valstybei, taip ir bažnyčiai. Tose vietose, kur Vytautas statė bažnyčias, žmonės išliko lietuviai, nesulenkiėjo, nes jo darbai gražūs ir Dievas juos laimina. Baigdamas palinkėjo, kad nuolatos visi sektume Vytauto pavyzdžiu ir kad paminklas nuolat primintų jo gerus ir gražius darbus.

Atlikus šventinimo apeigas, prabilo mūsų Vyriausias Vadas Respublikos Prezidentas:

Lietuva senovėje — kalbėjo jis — yra davusi mūsų tautai daug kilnių vadų. Bet visų kilniausias buvo Gedimino anūkas Vytautas. Nė apie vieną didį vadą nėra istorija palikusi tiek žinių, kiek apie Vytautą. Ir kaip jo vardas buvo prakilnus, rodo tai, kad net lenkų tėvai pramindavo tuo vardu savo sūnus. Naujai gadynei pradėjus aušti, Vytauto vardas pasigirdo mūsų dainose. Ir toliau, daugiau blaivantis mūsų tautiškai sąmonei, kiekvienas susipratusių būrelis, susimetęs į atskirą draugiją, siekė tą didį vardą nešioti. Juo susidomėjusius matom ir mokslo žmones. Su Vytauto vardu yra surištas Europos likimas. Didžiosios tautos, norėdamos pažinti savo praeitį, be jo vardo neapsieina. Jo didybę supratome tik mes, jo vaikai iš letargo pabudę.

Jeigu jo vardu dangstosi draugijos ir mini visi poetai dainose, tai kam geriau puošti jo vardu, jei ne aukštajai karo mokyklai. Jo asmeny pasireiškė genijus valstybės vyro ir genijus karo mokslo, aukščiausio karo vado. Ši įstaiga (aukštieji karininkų kursai) ruošia mikliausius sūnus vadovauti. Ir todėl ji pasirinko ją globėju, pastato prieš savo akis, kad rodytų kelią.

Vytauto niekas dar nėra apibūdinęs koksai jis buvo. Dainiai, rašytojai, menininkai, kurie bandė jį vaizduoti, bijojo prie jo prisiartinti. Vytautas perdidelis žmogus, kad ryžtųsi jį kas charakterizuoti. Štai ir sukaktuvių proga yra išėjusios kelios knygos, bet jose turėta drąsos pasakyti tik kas dėjos apie jį. Ar ir toliau būsime bailūs, neturėsime drąsos nupiešti jo paveikslo? Mes tik ruošėmės. Pirmą žingsnį padarė aukštoji kariuomenės įstaiga. Ji nori suprasti jo vado genijų ir atjautusi mokyti, vesti mūsų ginklo pajėgas jo pėdomis. Šią valandą turi išaugti kiekviename kary pasididžiavimas, kad turime praeity toki didelį vadą, ir susirūpinimas pažinti visą jo vado išmintį. Juk reta tauta turi tokį palikimą kaip lietuvių tauta.

Išmestas iš savo tėviškės Trakų, jis sugebėjo atgauti ne tik, kas jam priklausė, bet sukūrė didžiulę valstybę ir lėmė kitų likimą. Aš tikiu, kad jūs, žiūrėdami į praeitį, pamažu suseksite tikrąjį Vytauto paveikslą, suseksite aplinkumą ir išaiškinsite jo genijų.

Jūsų darbas bus ateity praeitis, o ta ateitis pasakys jums padėkos žodį, kad mokėjote statyti ne tik paminklus, bet pagerbti ir jo dvasią, kad mokėjote vadovauti ginkluotoms pajėgoms ir ginti tėvynę.

Nuaidėjo paskutiniai vyriausiojo vado žodžiai ir tuo pačiu momentu, lyg priesaika, lyg pasižadėjimas eiti Vytauto pėdomis, suskambėjo galingai Tautos himnas.

Saulė slinko jau už Napoleono kalno ir paskutiniai jos spinduliai auksu nudažė trispalves vėliavas ir karūną ant Vytauto galvos. Žmonės rimti ir susikaupe, svarstė giliai įsmigusius į širdis žodžius dirbti tautai ir valstybei.

Baigus paminklo iškilmes, čia pat buvo perskaitytas įsakymas kariuomenei apie karininkų apdovanojimą Vytauto Didžiojo ordinu. Kiekvienas apdovanojamas šaukiamas ėjo prie Vyriausiojo Vado, o Vyriausias Vadas kiekvienam prisegė ordiną pats savo rankomis.

Visų vardu padėkojo Respublikos Prezidentui už dovanas pulk. Ingelevičius, pažymėdamas, kad dovanos dar labiau paskatins dirbti tėvynės labui. Tuo tarpu orkestras pradėjo griežti didingą Vytauto giesmę.

Su paminklo atidarymo iškilėmis sutapo ir kitos Aukštųjų karininkų kursų iškilmės — artilerijos skyriaus ketvirtos laidos išleistuvės.

Iškilmių salėje išsirikiavo eile baigusieji artilerijos kursą karininkai. Vyriausias vadas atėjęs palinkėjo jiems kloties panaudoti įgytas studijų metu žinias gyvenime. Aukštųjų karininkų kursų viršininkui pulk. Dirmantui perskaičius įsakymą, p. Respublikos Prezidentas įteikė baigusiems pažymėjimus. Baigusių vardu padėkojo majoras Tallat-Kelpša, prižadėdamas, kad lektorių pastangos nenueis veltui, kad jie stengsis įgytas žinias pritaikinti praktikoje.

Iškilmingam aktui pasibaigus, Aukštųjų kursų viršininkas pulk. Dirmantas įteikė dovaną — miniatiūrinę Lietuvos karalių mitrą — mūsų Vyriausiam vadui, ir miniatiūrinį kardą — vyriausiam štabo viršininkui gen. lt. Kubiliūnui. Dovanos nulieta iš tos pačios medžiagos, iš kurios nulieta ir pati Vytauto Didžiojo statula paminklui.

Vytauto Didžiojo paminklas

Kariuomenės dovana Vytautui Didžiajam

Kiekvienas tėvynę mylįs žmogus brangina savo tautos praeitį, tautos vadus ir eina jų pramintais takais. Tautos praeitis yra gyvas veidrodis viso, kas gyventa, jausta, ir kentėta. Lietuva daug gyveno. Svyruodama tarp didybės ir negalios, lietuvių tauta kartais nuo karto gimdydavo milžiniškos dvasios ir nepaprastų jėgų sūnus, kurie Lietuvos vardą iškeldavo į pasaulinio garso aukštumas. Tauta jiems už tai nešioja savo sąmonėje gilų dėkingumą ir kiekviena proga stengiasi džiaugsmingai pareikšti. Nulenkdamą galvą prieš jų didžiuosius darbus, ji semiasi iš jų sau jėgos ateities kovoms. Kad praeities didvyrių atminimas liktų gyvas ir būtų pavyzdžiu, tauta tatoi pažymi paminklais. 1930 met. buvo švenčiamos sukaktuvės vieno iš tų didžiųjų mūsų tautos genijų, Lietuvos garbės ir galybės reiškejų — Vytauto Didžiojo. Lietuva pasipuošė gausiais paminklais. Ta-

čiau visi jie buvo pastatyti civilinės visuomenės pastangomis. Kariuomenė irgi negalėjo atsilikti, nes jos pareiga buvo pagerbti šį didįjį karo genijų. Tai atliko Vytauto Didžiojo Karininkų kursai, remiami visos kariuomenės. Kursams, kaip šio garbingo vardo nešiotojams, kaip tik tiko paminklu pagerbti savo šefą. Iniciatyvą paminklui statyti davė dabartinis kursų viršininkas pulk. inž. Dirmantas.

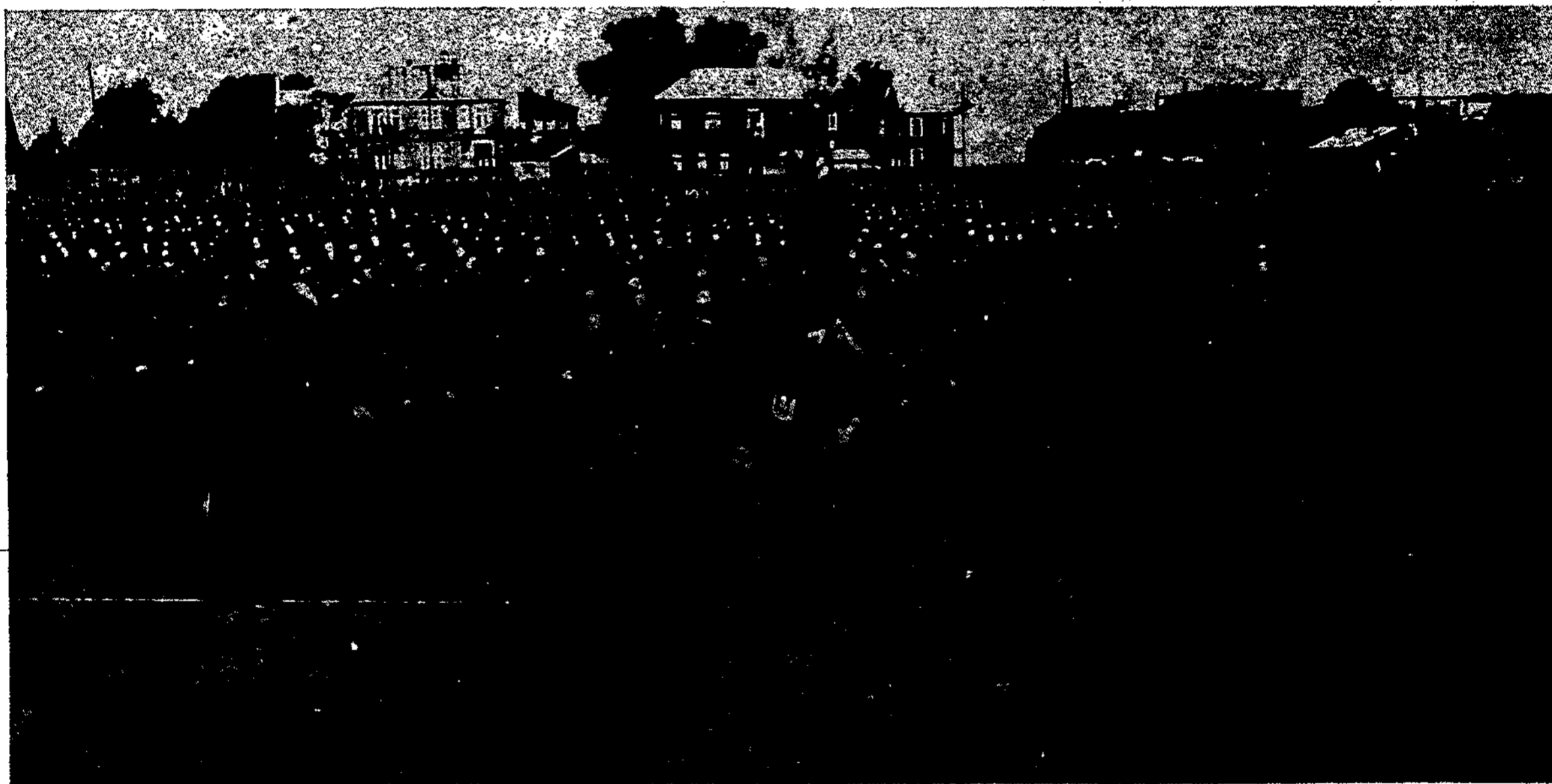
Anksčiau kursai veikė kontakte su Vyriausiu Vytauto mirties sukaktuvėms minėti komitetu ir buvo nutarę lėšomis prisidėti prie jo. Bet, iškilus minėtam sumanymui statyti kursuose paminklą atskirai ir gavus tam reikalui leidimą iš vyriausio štabo, kursai pradėjo dirbti savarankiškai. Buvo sudarytas kursuose Vytauto Didžiojo paminklui statyti komitetas. Jis suorganizavo projektų paruošimo konkursą ir pradėjo rinkti lėšas. Lėšų klausimas buvo greitai išspręstas,

nes paminklo statymo idėjai gyvai pritarė ir aukomis gausiai parėmė pirmiausia kursų karininkai, lektoriai ir civiliai tarnautojai, o po to — ir kariuomenės dalys, į kurias buvo kreiptasi. Kariuomenės dalyse rinkti lėšas paminklui statyti davė savo malonų sutikimą p. krašto apsaugos ministeris, tarpininkaujant vyr. štabo viršininkui. Kariuomenė suprato savo pareigą ir parodė didelį dėkingumą savo genialiam mokytojui.

Projektas buvo priimtas skulptoriaus V. Grybo. 1931 m. liepos m. 15 d. buvo pašventintas kertinis akmuo ir įmūrytas pašventinimo aktas, kuriame kursai pasižadėjo būti uolūs savo šefo idealų vykdytojais. ~~Dabar paminklo statymas jau baigtas. Pedestalo kampuose stovi kryžiuočio, lenko, ruso ir totorio statulos, kurios ant savo pečių laiko Vytautą Didįjį. Tuo norima simbolizuoti, kad prieš jį savo laiku nusilenkė visos šios keturios tautos, ir buvo klusnūs jo galybės tarnai. Kiekviena šių statulų turi tam tikrą charakteringą pozą. Kryžiuotis, pavyzdžiui, niūkso visiškai nugalėtas; prie jo kojų sulaužytas kardas. Lenkas, ne-~~

galėdamas pakęsti Vytauto didybės, užsidengęs akis rankomis iš Vytauto pusės, kad jo nematytų, stovi su visišku, tačiau klasingu nusižeminimu. Vytauto statula atliedinta iš bronzos centr. siaur. geležinkelių dirbtuvėse. Kursai nesusigundė jau beveik į tradiciją įėjusiu papročiu kiekvieną, nors ir menką liejimo darbą, atlikti užsieny. Šiuo atžvilgiu kursai buvo ištikimi Vytauto Didžiojo tradicijoms. Dirbtuvėms pirmą kartą teko atlikti tokio masto liejimo darbas, tačiau nežiūrint viso sunkumo ir komplikotumo, liejimas visai gerai pavyko. Meniška statulos pusė nė kiek nenukentėjo; Vytauto karališka didybė trykšta iš bronzinių formų. Bendrai, paminklas yra vertas Vytauto Didžiojo. Jis yra monumentalus. Tikrai vienas jo aukštis daug ką pasako — 9 metr. aukščio. Meno žinovai paminklą menišku atžvilgiu laiko vienu iš geriausių Lietuvoje. Tai, be abejonės, nenuilstančio skulptoriaus V. Grybo nuopelnas.

V. Nemunėlis.

Pėstininkai parado aikšteje rugsėjo 8 d.

Ek. K. B. foto

Iškilmės karo muziejaus sodnely

Tautos šventės nuotaika apėmė visus jau iš vakaro. Kariuomenė ir visuomenė, prieš pasidžiaugdama laimėjimu, pirma pasiryžo atminti tuos, kurie savo krauju ir gyvybe nupirko tautai laisvę, sukūrė nepriklausomybę. Temstant suplaukė minios žmonių į karo muziejaus sodnelį pagerbti žuvusių brolių, kritusių už laisvę anomis dienomis, kai Lietuva pasisakė norinti gyventi, kaip ir kiti, kai nesuskaitomos priešų gaujos kėsinosi ją vėl amžiams pavergti.

Tiršta tamsa gulėjo viršuj karo muziejaus, ir bokštai tamsoje stūksojo, lyg garbinga pilis senovėje. Vėliava, viršuj bokšto aukštai iškelta, lėtai plėvesavo tamsiame dangaus fone. Minios žmonių pačiame sodnely ir minios gatvėje, šauliai ir išrikiuota garbės kuopa laukė susirinkusi iškilmių pradžios.

Netrukus atvyko į iškilmes krašto apsaugos ministeris pulkininkas Giedraitis, lydintas vyriausio šta-

bo viršininko gen. ltn. Kubiliūno, vyriausiojo štabo gen. št. valdybos viršininko gen. ltn. Gerulaičio ir igulos virš. pulk. Skučo. Krašto apsaugos ministeris, pasisveikinęs su šauliais ir kariuomene, įėjo sodnelin. Tuo tarpu praviro karo muziejaus durys, pasklido liūdna maršo melodija, ir invalidai išsirikiavo šalia degančio aukuro.

Aukurui liepsnojant, suskambo liūdna melodija, liūdnas maršas, retai prabilo Laisvės varpas iš bokšto. Laisvės varpo gaudimas vakaro sutemose kartu su gedulo maršu, tai gandas, kad jų pastangos ir jų žygiai nenuėjo veltui, kad jų kraujas uždegė ugnį milijonų širdyse. Susikaupusios minios klausė aido, liūdna melodija sugrįžusio iš anų dienų. Ne vieno akyse spindėjo ašaros, slapta nušluostomos.

Malda už žuvusius, malda už savo brolius — Marija, Marija, Skaisčiausia lelija, Tu, kuri matei mūsų

Artilerija parade rugsėjo 8 d.

Ek. K. B. foto.

auką, didžiausią auką, kokią tik galėjome sudėti ant tėvynės aukuro, neapleisk ir Lietuvos ir padaryk taip, kad ta tėvynės meilės ugnis amžiams neužgestų ir kad mes visuomet būtume tvirti, kaip šie akmenys paminklo pamatuose. Marija! — meldėsi visi, visi kaip vienas, užmiršę kasdieninius rūpesčius ir matydami tikrai vieną didelę pareigą — saldu už tėvynę mirti.

Ir kai dar visi tebegyveno ta viena mintimi, staiga galingai nuaidėjo pirmasai Tautos himno akordas. Tuo pačiu momentu prabilo vėl Laisvės varpas, tik jau ne retai, liūdnai, o kaip audra, kaip gandas, kuriuo seniau šaukdavo karius į žygį, prasiveržė jo gaudimas į tolumą. Tautos himnas, Laisvės varpui gaudžiant, buvo lyg ženklas, kad prižadame eiti tomis pačiomis

pėdomis, kuriomis ėjo pirmieji mūsų broliai, kritę už nepriklausomybę, tai buvo lyg paskatinimas, lyg džiaugsmas, kad anų kraujas nenuėjo veltui, o kad pražydo, kad laisvė išaugo į milžiną. Plačiai tvino melodija gatvėmis, slinko stogais, kilo į tamsų vakaro dangų, sklido į tolumą, nešdama žinią visam pasauliui, kad Lietuva gyva ir kad ji gyvens, kol saulė švies žemėje. Karo muziejus, paminklas žuvusiems, aukuras, Laisvės statula nušvito tūkstančiais žiburėlių, lyg šviesdami kelią ateičiai.

Pradefiliavo pro krašto apsaugos ministerį kariuomenė, šauliai, skirstėsi kas sau žmonės, sklidini išpūdžių, jausdami krūtinėse šilimą, kažkokį jausmą, kuris pirmiau gal vos beruseno.

Tautos šventės diena

Rytą užtekėjo tokia skaisti saulė, kokia gal bent mėnesį nebešvietė. Visi namai pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Miestas atrodė lyg skendėtų vėliavų jūroje.

Tautos šventė, tai Vytauto Didžiojo karūnavimo diena. Vytautas, anot Vyriausio mūsų Vado, buvo genijus, kaip valstybės vyras, taip ir karo vadas. Nenuostabu todėl, jei visa Lietuva šventę šventė su ypatinga nuotaika.

Visų tikiųjų visuose maldos namuose, bažnyčiose vyko iš ryto pritaikintos momentui pamaldos. Visi meldėsi, dėkodami Aukščiausiam ir prašydami Lietuvai malonių. Vidurdienį šventės programos dalis buvo atlikta Petro Vileišio aikštėje.

Žmonės į aikštę pradėjo rinktis iš pat ryto. Visais keliais traukė virtinės. Kiekvienas norėjo ir stengėsi iškilnių nepraleisti, skubėjo kaip įmanydamas. Na, ir susirinko tūkstančiai, nustojo visus kelius, nugulė visas laisvesnes vietas, visus aplinkinių namų stogus. Atėjo visi nusiteikę šventadieniškai, linksmi, atėjo visi pasidžiaugti kartu.

Į iškilmes atvyko visi aštuoni svetimųjų valstybių karo atstovai, atvyko vadinamas diplomatinis ir konsuliarinis korpusas (svetimųjų valstybių pasiuntiniai, konsulai), atvyko visa mūsų vyriausybė, aukštieji valdininkai, mūsų vadovybė. Niekas nenorėjo praleisti momento, visi norėjo iškilmėse dalyvauti pa-

tys, visi nustūmė į šalį kasdieninius reikalus. Aikštėje jau laukė išsirikiavusios kariuomenės dalys.

Dešimtą valandą atvyko įgulos viršininkas pulk. Skučas, truputį vėliau — vyriausio štabo viršininkas gen. ltn. Kūbiliūnas.

Pusėj vienuoliktos prasidėjo pamaldos, laikomos arkivyskupo-metropolito J. Skvirecko, asistuojant vyriausiam mūsų kapelionui dek. Mironui ir dalių kapelionams — kun. Abraičiui, kun. Kryžanauskui.

Prie specialiai paruošto altoriaus buvo atneštos mūsų dalių vėliavos. Dar nesuskambėjus pirmajam maldos žodžiui, visus jau apsupo kilni nuotaika. Visi klausė pamaldų.

Plikomis galvomis, šalia vienas kito parymę ant šautuvų, lyg prieš žygį koki, sėmė kariai dvasios stiprybės. Aplinkui buvo tylu, tik orkestro balsas, tik nesuskaitoma daugybė susimąsčiusių veidų.

Pamaldoms pasibaigus, įsėdo į karietą Vyriausias mūsų Vadas, kurio tik vienas žodis, tik vienas mostelėjimas pakeltų mus, lyg audrą, ištesėti pasižadėjimų, pakeltų mus žygiui, kurį paskui ilgai minėtų visi neužmiršdami. Jis artėjo prie kariuomenės eilių pasisveikinti.

Paskui jis pratarė savo žodį, nurodydamas, kad ši šventė yra labai didelė ir labai svarbi visai tautai, o ypač mums, kariuomenei. Šią šventę mes šventėme prieš porą metų, Vytauto Didžiojo metais, kad atsimintume praeitį ir tą garbingąjį mūsų valstybės vyrą,

Lietuvai akredituoti karo atstovai mūsų Tautos šventėje

Mūsų kariuomenės mokymu ir pažanga svetimšalių karininkų tarpe susidomėjimas kasmet didėja. Šiomet į poligoną mūsų taktiškų pratimų žiūrėti buvo atvykę visi prie Lietuvos akredituoti karo atstovai. Domisi mūsų organizacija, kareiviais, mūsų taktiškąja doktrina, mūsų mokymo metodais, domisi ir šiaip mūsų kariuomenės vidaus gyvenimu ir jos tvarka. Mūsų karo vyriausybė mielai leidžia draugingų kariuomenių atstovams pažinti mūsų kariuomenės mokymo išdavas ir visą jos būtį. Gal ne viskas dar gera pas mus, bet šiandien esame jau tiek padirbėję, kad nebesivarždami galime mankštintis ir pratintis kitų žiūrėti: mūsų štabams ir mūsų mokomiesiems kadrams jau nebesvetimos moderniškiausios taktiškos idėjos ir mokymo metodai, šiuo atžvilgiu mes ne kiek nesiskiriame nuo kitų kariuomenių. Dar neturtingi technikos priemonėmis, bet tą spragą iš dalies kom-

pensuoja mūsų kariuomenės geros dvasinės savybės: ištvermė, kantrumas, pasitenkinimas mažu, drausmė ir didelė jauna energija. Tokią apie mus nuomonę yra pareiškęs neseniai mus aplankęs didelis autoritetas švedų gvardijos pulkininkas Falkman, taip yra išsireiškę ir kiti mūsų gerbiamieji svečiai.

Draugingų kariuomenių karo atstovai visada palaiko su mumis artimus ryšius ir nepraleidžia progų pabendrauti, mus geriau pažinti.

Šiomet Tautos šventės proga į Kauną buvo atvykę šie karo atstovai: Švedų — rotmistras Dannfelt, Vengrų — majoras de Lány, Latvių — pulk. leit. Schihds, Estų — pulk. leit. Kohal, Anglų — majoras Firebrace, Amerikos — majoras Shipp, Prancūzų — majoras Chabanier ir kapitonas Ganeval.

Jie šventės išvakarėse 17 val. dalyvavo Vytauto

kurio idealai visuomet turi būti mūsų širdyse gyvi. Jo pramintais keliais turi žengti atgimusi lietuvių tauta ir jos kariuomenė, mes. Mūsų vyriausias vadas ragino mus ir visus semtis šią dieną stiprybės iš praities, ragino atminti, kad tautos stiprybė yra tautos vienybėje. Baigdamas savo kalbą, Vyriausias Vadas palinkėjo mums sveikatos, pasisekimo ir tėvynei Lietuvai sušuko valio.

Lyg aidu atsiliepė į jo balsą, lyg audros užimu atsakė valio už tėvynę Lietuvą ir už jį patį, kad vadovautų mums ilgai, labai ilgai. Patvirtindami savo žodžius, pradėjo Tautos himną, o tuo pačiu kartu sudrebino apylinkes artilerijos šūvis — vienas, kitas, trečias, iš viso dvidešimt vienas.

Paskum praėjo kariuomenė iškilmės maršu pro tribūną, pro Vyriausią Vada, vyriausybę ir aukštusius svečius, parodydami, kad fiziškai ir morališkai tvirti. Sekė karius ne vien tik Vyriausias Vadas. Karius sekė tūkstančiai akių.

Iškilmių programa vakare buvo tęsiama Valstybės teatre. Tenai įvyko šventės proga koncertas, kuriame dalyvavo ir mūsų Vyriausybės Vadas, vyriausybė, už-

sienio valstybių atstovai ir daug visuomenės. Prieš koncertą valstybės tarybos pirmininkas p. Šilingas pasakė kalbą, kurioje priminė senovės mūsų tautos didvyrius, jų žygius, kovas ir sulygino su dabartiniais mūsų siekimais ir uždaviniais. Atsistojimu ir rimties minute buvo pagerbti žuvę kovose mūsų broliai. Paskui operos orkestras sugrojo gedulo maršą ir choras sugiedojo Tautos himną.

Visas miestas vakare buvo paskendęs šviesos jūroje. Languose, vitrinose buvo išstatyti Vytauto Didžiojo ir Vyriausio mūsų Vado portretai. Žmonių minios ligi gilios nakties vaikščiojo gatvėmis, niekaip negalėdami baigti išpūdžių pasakotis, negalėdami šventės nuotaikos nustelbti, atsigrožėti margu vakaru. Ir mums patiems tas vakaras buvo kitoniškas, ne toks kaip visi vakarai, kažkaip nepaprastas, kilnus. Mes patys taip pat buvome kupini įvairiausių išpūdžių, ir tų išpūdžių užteks dar ilgam laikui.

Graži buvo Tautos šventė, didinga, išpūdinga. Tegu ji užkuria mūsų širdyse dar didesnę tėvynės meilę ir sužadina norą sekti mūsų didvyrio Vytauto pėdomis.

Kavalerija parade rugsėjo 8 d.

Ek. K. B. foto.

Tautinės šventės proga į Kauną suvažiavo visi užsieny reziduoją svetimų valstybių karo atstovai Lietuvai. Jie ir Kaune reziduoją karo attaché mūsų kariuomenės vadovybei pagerbti įgulos ramovėj suruošė pusryčius. Atvaizde svečiai su mūsų aukštaisiais karininkais. Vidury krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis.

Didžiojo paminklo pašventinimo iškilmėse ir 19 val. prie karo muziejaus žuvusius pagerbti iškilmėse.

Rugsėjo 7 d. 20 val. 30 min. vyriausiojo štabo viršininkas generolas Kubiliūnas svečiams pagerbti suruošė pietus.

Rugsėjo 8 d. svečiai dalyvavo iškilmingose Petro Vileišio aikštėje pamaldose ir žiūrėjo mūsų kariuomenės parado.

14 val. Karininkų Ramovėje karo atstovai mūsų kariuomenės vadovybei pagerbti surengė iškilmingus pusryčius, į kuriuos pakvietė kr. aps. ministerį pulk. Giedraitį, vyr. štabo viršininką gen. leit. Kubiliūną, vyr. št. skyrių viršininkus ir įgulos dalių vadus. Per pusryčius karo atstovų dekanas p. rotmistras Dannfelt pasakė gražią pritaikintą kalbą, kurioje pareiškė mūsų karo vadovybei dėkingumą už nuolatinį jų at-

žvilgiu atidumą, ypač už progą matyti įdomius pratimus Gaižūnų poligone. P. rotmistras Dannfelt baigė lietuviškai palinkėdamas, kad Vytauto dvasia visada vyrautų mūsų kariuomenėje. Į karo atstovo dekaną kalbą atsakė kr. aps. ministeris pulk. Giedraitis, pabrėždamas, kad šis pastarasis linkėjimas yra tuo brangesnis, kad jis sutampa su mūsų pačių karščiausiais troškimais, nes tuo keliu eiti liepia visa mūsų praeitis ir tuo keliu eiti ragina ir veda mūsų kariuomenės aukščiausias Viršininkas J. E. p. Respublikos Prezidentas A. Smetona.

Padėkojęs maloniems šeimininkams už vaišes, p. ministeris palinkėjo jų kariuomenėms klestėjimo, o jų atstovams asmeninės laimės ir pasisekimo.

Iš savo pusės palinkėsime simpatingiesiems atstovams ir toliau sėkmingai dirbti savitarpio supažinimo darbą.

J. L.

Mūsų pasilinksminimai

Kekviename „Kario“ numeryje galima rasti vieną kitą žinutę apie kariuomenės dalyse ruošiamus pasilinksminimus — vakarėlius su vaidinimais ir šokiais. Paprastai tokios žinutės skamba, kad pasilinksminimas pavyko gerai, visi, kaip kariai, taip civiliai, skirstėsi juo patenkinti. Šis rodo, kad mokame ne tik gerai elgtis vakarėliuose, bet ir laiką linksmai leisti. Tas pat teko man girdėti iš civilių, kad mokame elgtis pavyzdingai ir mandagiai.

Bet to dar neužtenka. Rengiant vakarėlius, dažnai reikia pagalvoti, kokią naudą jie atneša. Pirmoje eilėje pakalbėsime apie vakarėlius su vaidinimais. Vaidiname dramą ar komediją, kuri vaizduoja mūsų praeitį kartų gyvenimą; matome, kaip dėl tamsumo ar menko išsilavinimo pergyvendavo įvairias dramas ar juokingus gyvenimo nuotykius. Tokie vaidinimai mums labai naudingi, nes vaizduoja praeitį, kartu tiekdamai šio to pamokančio gyvenimui.

Apie vakarėlių kenksmingumą negali būti nė kal-

bos. Juos ruošdami, įtraukiame kareivius į naudingą darbą. Sudarydami artistų mėgėjų kuopeles, įtraukiame į jas ir tokių, kurie, prieš stodami kariuomenėn, neturėjo progos dalyvauti scenoje, o čia šiek tiek gabesni per dažną vakarėlių rengimą darosi visai geri artistai.

Išėję iš kariuomenės ir grįžę pas savo buvusius draugus, tokie kareiviai panaudoja įgytas kariuomenėje artistines žinias ir paskleidžia tarp jaunuomenės. Visa tai rodo, kad kariuomenėje, be rikiuotės ir ginklų vartoti mokėjimo, galima išmokti ir kitų naudingų visuomenei darbų.

Šokių vakarėlių neigti irgi negalima, nes jie mūsų dalių gyvenime lygiai naudingi. Jais sulaikome kareivius nuo bereikalingo vaikščiojimo iš kareivinių ir lankimosi svetimuose vakarėliuose. Dalies vakarėliuose, ypač jei juose dalyvauja švietimo vadovai ir karininkai, galima pripratinti kareivius prie mandagumo, tvarkos, gero elgesio ir t. t. Išlavintas dalyse mandagumas ir geras elgesys pasiliks kareiviuose amžinai.

J. p. Z. Gerulaitis.

Latvijos aizsargų viršininkas Kaune

Rugsėjo 4 d. 6 val. buvo atvykęs į mūsų laikinąją sostinę Latvijos aizsargų (šaulių) viršininkas pulk. Prauls su ponia ir su savo padėjėju ats. karininku Ropss. Svečius stoty pasitiko šaulių Sąjungos vadovybė ir XVII rinktinės garbės kuopa su Š. S. orkestru.

Pulk. Prauls padarė vizitus Š. S. viršininkui ir centro valdybos pirmininkui. Vėliau svečiai dalyvavo XVII rinkt. šaudyme. Tą pačią dieną 13 val. 30 min.

buvo priėmimas pas Latvijos ministerį p. Liepinį Birštone. Dalyvavo svečiai ir šaulių sąj. vadovybė.

18 val. svečiai apžiūrėjo Karo muziejų ir dalyvavo vėliavos nuleidimo apeigose. Prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės padėjo vainiką.

Rugsėjo 5 d. svečiai apžiūrėjo Čiurlionies galeriją ir padarė vizitą kr. ap. min. pulk. Giedraičiui. Vakare 23 val. išvyko atgal į Rygą.

Latvijos aizsargų svečiai Kaune: Pirmoj eilėj iš kairės: aizsargų organizacijos skyriaus viršininkas ats. karin. Rapps, Šaulių Sąjungos pirmininkas A. Žmuidzinavičius, Latvijos ministeris Lietuvai p. Liepinis, ponia Prauls, krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis, ponia Kalmantienė, aizsargų viršininkas pulk. Prauls, Šaulių Sąjungos viršininkas pulk. leit. Kalmantas ir s-gos c. v. narys prof. Vaillionis. Antroj eilėj: s-gos št. adj. kap. A. Gedmantas, Kauno rinktinės vadas kap. Goncerauskas, kar. par. insp. maj. Karaša, užsien. reik. min. valdin. p. Vanagas, Latvijos karo ats. pulk. Schihds, taut. aukl. ir prop. sk. ved. V. Daudzvardas, karinio pareng. sk. virš. maj. Katriūkštis, centr. vald. narys A. Marcinkevičius, Latvijos atst. sekr. p. Bredermans, „Trimito“ red. J. Kalnėnas ir krašto aps. min. adjutantas maj. Korla. N. Gaulios nuotrauka

Latviai pagerbė mūsų Tautos šventę ir Vytautą Didįjį

„Latvijas Kareivis“ š. m. rugsėjo 8 d. išspausdino ilgą rašinį „Vytauto Didžiojo vainikavimo šventėje“. Tą rašinį, kiek sutrumpinę, duodame savo skaitytojams, nes čia kalbama ne tik mūsų žodžiais, bet ir mūsų širdim. *vert*

Mūsų brolių tauta, šlovindama savo garbingos praeities didvyrių atminimą, šiandien vainikuoja karaliaus vainiku senosios Lietuvos garsaus valdovo genijų. Po penkių šimtų metų ji reiškia Vytautui Didžiajam tą garbę, kurios jam nebuvo lemta sulaukti esant gyvam ir valdant didžiausią tų laikų Europos valstybę.

Jis mirė savo Trakų pily 1430 metais, veltui laukdamas aukso vainiko, kurį jam siuntė šventosios Romos valstybės imperatorius.

Anais laikais karaliaus vainikas buvo toks daiktas, kurį tegalėjo duoti tik Romos valstybės imperatorius, nes jis buvo laikomas senųjų imperatorių šlovės ir galybės paveldėtojas. Atgijusioji Lietuvos valstybė, likdama ir toliau respublika, dabar kelia karališką garbę didžiam valdovui, kuris valdė prieš daugel amžių, būdamas galingesnis už daugel vainikuotų to laiko karalių.

Šio Lietuvos senojo valdovo gyvenimas buvo toks dramiškas, kad jo užtektų daugeliui šekspyriškų veikalų, o jo karo ir gyvenimo kovų pabaiga buvo tragiškai tyli: jis mirė vienišius, negalėdamas palikti sūnams paties nukaltos valstybės ir nespėdamas išgelbėti savo lietuvių nuo unijos saitų ir ištautinimo.

Vytauto didžiosios valstybės sienos driekėsi nuo Kuršo ir Prūsų ligi Dono ir Krimo, ir nuo Būgo upės vakaruose ligi Okos upės rytuose, o jos įtaka siekė dar toliau už Pliskuvos (Pskovo), Novgorodo ir Riazanės rusų valstybių ir giliai skverbėsi Dono stepių lygumose, totorių ordų kiaurai išraižytose. Ligi Juodosios jūros ir Maskvos prievarčio buvo nukelti senosios Lietuvos valstybės sienų stulpai, o jų statytoją Vytautą priešai ir draugai garbino, kaip 15 amžiaus žymiausią Europos valdovą. Apie jo, kaip didelio karvedžio ir išmintingo politiką, populiarumą liudija ir tas, kad čekai patriotai, nuvertę pusvokietį Sigizmundą, savo tėvynės sostą pavedė Vytautui.

Kaip karo vada šį vyrą nemirštamai padarė Tannenbergo (Žalgirio) kautynių garbė: sąjungininkai lietuviai, lenkai ir če-

Pratimams poligone pasibaigus

Pasibaigė vasara. Vasarai pasibaigus, grįžo į savo tarnybos vietas kaimuose ir kurortuose atostogavę valdininkai, grįžo į mokyklas per vasarą pasilsėję moksleiviai, pagaliau grįžo į kareivines ir tie kariai, kuriems per vasarą, vieniems anksčiau, kitiems vėliau, teko būti taip pat savo rūšies darbo atostogose — poligone.

Grįžę į kareivines ir po visų darbų ir žygių kiek pasilsėję, pasižiūrėkime į praeitį, atsiminkime savo „atostogas“ poligone ir pagalvokime, ką mes esame ten pasiekę ir laimėję.

Kas tai yra poligonas?

Pats žodis „poligonas“ yra ne lietuviškas, bet kilęs iš graikiško žodžio „Polygon“. Pirmoji šio žodžio dalis „Poly“ reiškia „daug“, o visas žodis „Polygon“ lietuviškai reikštų „daugiakampis“. Kitaip sakant, tai yra gan didelis, dažnai iš tikrųjų daugiakampio pavidalo laukas, arba žemės plotas, kur kas metai tam tikrais laikotarpiais ir nustatytu planu pratinasi kariuomenės dalys.

Gal kai kas paklaustų, o kam poligonas reikalingas, ar negalima būtų be jo apseiti, ar neužtektų

pratimams kareivinių aikščių ir netoli nuo kareivinių esančių laukų, o šaudymams — įrengtų šaudyklų?

Į tai kiekvienas senas ir prityręs karys atsakys: jei kariuomenė

Kulkosvaidininkai poligone valo kulk. dalis.

yra laikoma tam, kad karui ištikus galėtų savo kraštą ginti, tai ji turi tam ir pasiruošti. Savo uždavinį kariuomenei teks vykdyti ne kareivinių aikštėse, bet lauke, kur jai neteks skaitytis nei su nuostoliais, padarytais dėl apsemtų laukų, nei su draudimu kasti sau apkasus ten, kur jie bus reikalingi. Su šiomis kliūtimis kariuomenei tenka skaitytis tada, jei ji savo pratimus atlieka privačiuose laukuose. Tuo tarpu poligone šios kliūtys visai pašalinamos, ir todėl ten galima visus pratimus organizuoti taip, kad jie įvyktų beveik tokiose pat aplinkybėse, kaip tikrojo karo laukuose. Kai kurie iš tokių pratimų gali būti susiję su šaudymu kovos šoviniiais, o tai galima tik poligone.

Kad įvairūs pratimai poligone dažnai sudaro tikrųjų kautynių išpūdį, tai gali patvirtinti kiekvienas, kas tokiuose pratimuose yra dalyvavęs.

Kareiviui, tarnaujančiam kariuomenėje taikos metu gan trumpą laiką, poligonas yra vienintelė gera proga geriau pažinti ir pergyventi tikrųjų kautynių vaizdą. Toks prityręs karys, patekęs į tikrojo karo sukurį, su pasitenkinimu

chai, padedami gudų, rumunų ir Vytauto priklausomų totorių chanų, beveik 300-tams metų sustabdė vokiečių veržimąsi į rytus. Jei vokiečių kalba dabar neviešpatuoja ligi Peipaso, ežero ir nesidriekia toli į rytų slavų kraštus, tai čia yra Tannenbergo kautynių nuopelnas ir jų laimėtoja tevainikuoja dėkingumu ir latvių tauta.

Šių kautynių metai yra 1410. diena — liepos 15, o Vytautas yra kryžiuočių ordino priešininkų kariuomenės bendras vyriausias vadas.

14 amžiaus gale, Lietuvos sosto ieškotojų kare, kryžiuočių ordinas gavo savo valdžiai visą Žemaičių kraštą, pastatė ten tvirtų pilių ir, valdydamas Kauną, tykojo Vilniaus ir likusios etnografinės Lietuvos. Ordiną rėmė visos vakarų Europos kryžiuočiai.

Kaip dabar, prieš karą ir po karo Vokietija, taip tada kryžiuočių ordinas turėjo geriausią pasaulio kariuomenę. Didysis mistras pastatė prieš Vytautą ir Jogailą, kurie, gresiant pavojui, laikinai buvo susidraugavę, 90.000 kariuomenę, mūžinišką aniems laikams skaičių. Svarbiausia tos kariuomenės jėga buvo sunkioji kavalerija: ji skeldavo pusiau frontus, o sunkūs, geležimis kaustyti raitininkai, lyg mūsų laikų tankai ir sunkioji artilerija, laužydavo ir trypdavo visa, kas bandydavo pastoti kelią.

Kautynių siela yra Vytautas, nes Jogaila gąsčiojos, kaip paprastai su juo būdavo sunkiomis valandomis. Vokiečiai kryžiuočiai atbloškė sąjungininkų kairį sparną, bet jiems užkirto kelią centras — gudų pulkai, o tuo tarpu kryžiuočių masė ėmė lenkti iš vieno šono lenkai ir čekai, iš antros — lietuviai

ir totoriai. Kryžiuočiai pamatė, kad jų garbei atėjo mirties valanda.

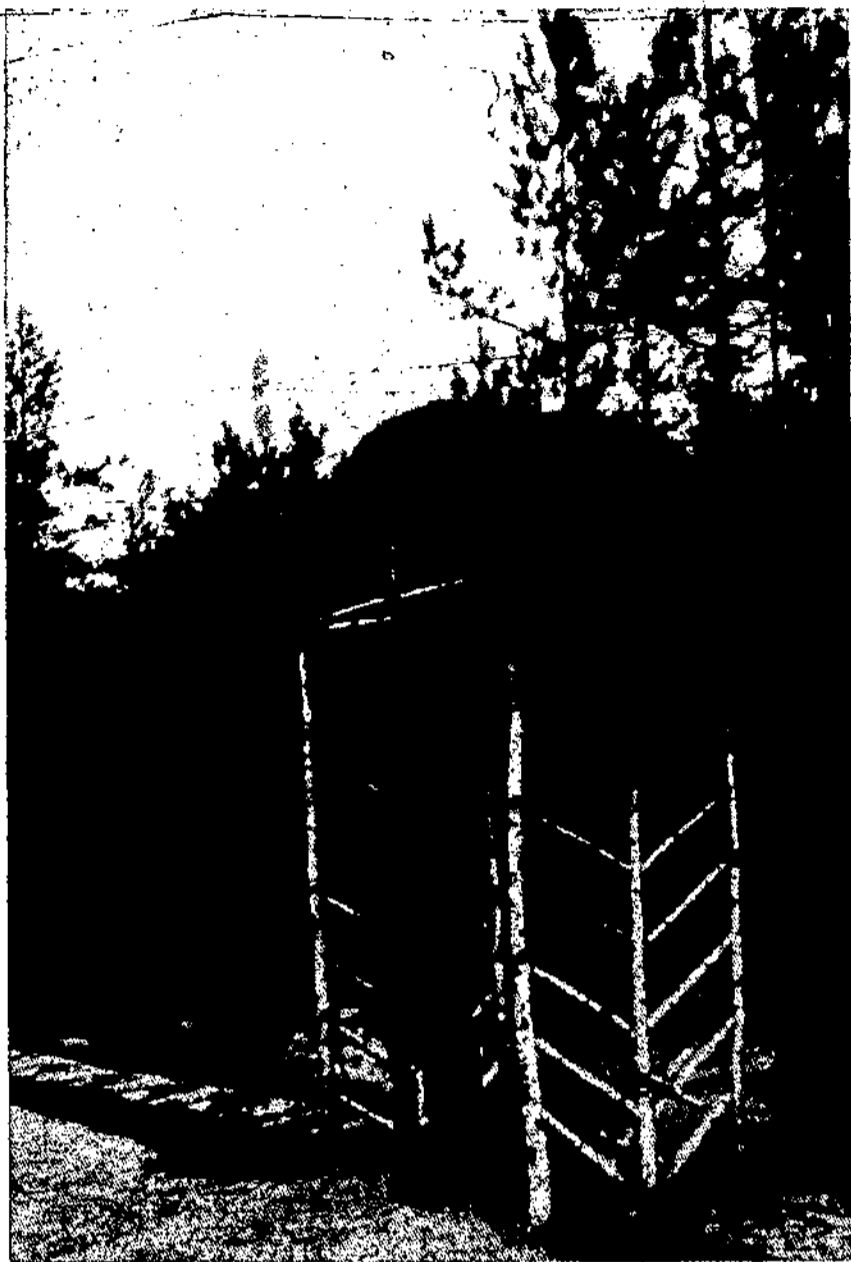
Žūna nuo lietuvių durklų kryžiuočių ordino didysis mistras, su juo — septyni šimtai brolių vadų ir didžioji pusė karių. Ir sąjungininkų nuostoliai buvo dideli: kronika pasakoja, jog krauju plūdęs visas kautynių laukas.

Kryžiuočių ordiną dabar būtų buvę galima visiškai sutriuškinti, išvyti iš Prūsų, kur ir dabar dar skamba senprusių kalba, ir sugriauti vokiečių pilis Latvijoje ir Estijoje. Toks ir buvo Vytauto sumanymas, bet jį suardė Jogaila, tris dienas pasilikdamas kautynių lauke ir dalyvaudamas dėkingumo pamaldose. Iš pirmo smūgio sąjungininkams būtų atsidarę kryžiuočių sostinės, Marienburgo pilies vartai. Dabar juos rado užrakintus, o ordinas po ilgų derybų atidavė iš savo spaustu kraštų tik vienus Žemaičius. Tačiau ordino galia buvo sulaužyta, vokiečių pergalės žygis į rytus sulaukytas. Dėl to Vytauto šlovė ir dabar tebešviečia pro penkis šimtus metų.

Jei Tannenbergo kautynėse būtų pasisekė laimėti kryžiuočiams, tai rytų Europos istorijos eiga būtų buvusi kitokia, ir kitaip dabar atrodytų Baltijos pajūrio etnografinis žemėlapis. Taip pat visiškai kitaip atrodytų šio Europos krašto politinis žemėlapis, jei mūsų kariuomenės nebūtų nuveikusios 1919 m. gale Bermonto vadovaujama vokiečių ir rusų aršių pulkų, kurie jau buvo pagrobę žemių Lietuvą, latvių Zemgalę ir, eidami per tų abiejų jaunų respublikų lavonus, stengėsi atgaivinti Romanovų ir Hohencolernų monarchijas.

Išvertė Lts.

atsimins poligone įgytą patyrimą, o tikros kautynės jau galės atrodyti tik poligone atliktų pratimų pakartojimu. Tokia visų karių nuotaika padės jiems lengviau priešą nugalėti.

Tvarkinys poligone.

Atsimenu vieną nuotyki, kada prieš pat didįjį karą (1914 mt.) vienas vokiečių pėstininkų pulkas, buvęs viename Rytprūsių poligone, per pratimą puolė „iš rytų išiveržusį priešą“ ir jį nugalėjo. Trims savaitėms praėjus, tas pats pulkas tame pačiame poligone susitiko su tikruoju priešu, su išiveržusiais į Rytprūsius rusais, ir juos nugalėjo visai tokiu pat būdu, kaip prieš tris savaites poligone mėlynieji buvo nugalėję raudonuosius. Vienas tų kautynių dalyvis (vokiečių karininkas) man pasakojo, kad vokiečiai per tas kautynes turėję visai tokį pat išpūdį, tartum vieną kartą poligone jau atliktas pratimas būtų vėl kartojamas.

Atsiminę savo išpūdžius, patirtus Gaižūnų poligone per atskirus pratimus (puolimus, gynimasis, tankų puolimas, dūmų uždanga, nuodingos dujos), galėtume pasakyti, kad po tų pratimų bendras ir gan tikras supratimas apie kautynes pas mus jau yra pasilikęs.

Dar vienas geras dalykas, kurį mums davė poligonas, yra tas, kad mes ten pamatėme atskirų ginklo rūšių bendradarbiavimą kautynių lauke. Daugelis iš mūsų per pratimus pacyrė, kad nei pėstininkai,

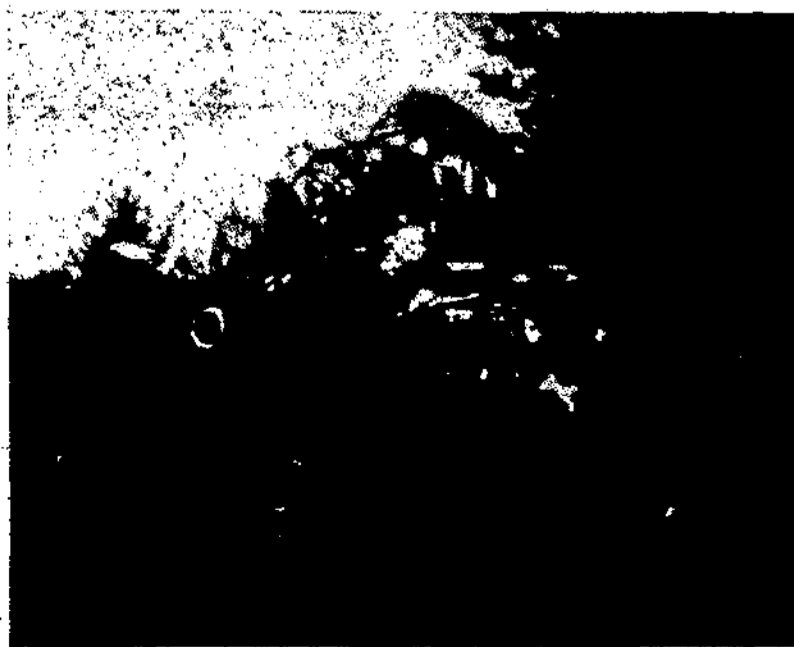
nei artilerininkai, nei raitininkai bei pionieriai vieni niekad tiek daug nepadarys ir nepasieks, kaip tada, jei jie veiks ne atskirai, ne kiekvienas sau, bet visi kartu, išvien. Šį atskirų ginklo rūšių bendradarbiavimą mes matėme poligone gan dažnai. Prie to darbo ir patys buvoime prisidėję.

Be grynai taktiškų pratimų, atliekamų tokiose aplinkybėse, kurios daugiausia primintų tikrųjų kautynių vaizdą, poligone daug dėmesio buvo kreipiama į artilerijos ir sunkiųjų kulkosvaidžių šaudymą. Šiam tikslui buvo nesigailėta nei triūso, nei laiko. Ir rezultatų buvo susilaukta neblogų. Žiūrėkime, štai turime ištisą eilę kulkosvaidininkų, apdovanotų už gerą šaudymą garbės ženkleliais „geram šauliui“. Keii jų be to liko apdovanoti dar ir gražiais prizais — laikrodžiais. „Karys“ su malonumu ir pasitenkinimu pažymi šių gerų šaulių pavardes. Štai tie šauliai.

Kulkosvaidžių kuopų šaudyme šiais metais pirmąją vietą užėmė 1-ojo pėstininkų D.L.K. Gedimino pulko 3-čioji kulkosvaidžių kuopa. Už gerą šaudymą kuopa gavo gražią garbės lentą (jos vaizdas ir aprašymas „Kary“ jau buvo). Be lentos 3-čios kulkosvaidžių kuopos vyr. puskarininkis *Juozas Baniulis*, septintos kuopos grandiniai ir 13 eilinių gavo ženklelius „geram šauliui“.

Grandiniai: Vincas Matonis, Aleksas Binka, Petras Misiūnas, Balys Chadusevičius, Kazys Lekauskas, Kazys Andrijauskas, Borisas Sisojevas.

Eiliniai: Romualdas Pranevičius, Vaclovas Motiejūnas, Petras Kutka, Balys Kaupas, Balys Rinkevičius, Česlovas Žilinskas, Vaclovas Časas, Stasys Bijūnas, Petras Guobys, Aleksas Morkūnas, Kazys Blože. Antanas Jasuitis, Mykolas Verkauskas.

Patranka poligone.

Iš kitų pulkų už gerą šaudymą buvo apdovanoti šie kariai:

1 pėst. pulko — eilinis Antanas Aniūkštis;

2 pėst. pulko — grandinis Pranas Klimkaitis ir eilinis Balys Jakūbauskas;

4 pėst. pulko — vyr. puskar. Julius Tuzikas, grandiniai — Teodoras Kondrašovas, Jonas Adomonis ir eil. Petras Sivickas.

5 pėst. pulko — grandinis Antanas Narbutas;

7 pėst. pulko — eilinis Izidorius Lukošius;

8 pėst. pulko eilinis — Antanas Petraitis ir grand. Kazys Maslauskas;

9 pėst. pulko — vyresn. puskar. Pranas Storpirstis, jaun. puskar. Juozas Barščiavičius, eilinis Kazys Judeška.

Vytauto Didžiojo kuopos — vyr.

Radio kuopos Duplexo komanda žygiuoja į darbą. Šeno foto.

puskar. Adomas Šakys, jaun. puskar. Antanas Žiūraitis, eiliniai — Mykolas Skyrius ir Jeronimas Rūkštelis,

1 gusarų pulko — gusaras Jonas Ūselis.

Aštuoni iš čia pažymėtų gerų šaulių, būtent: vyr. puskar. Šakys, vyr. puskar. Storpirstis, jaun. puskar. Barščiavičius, grandinis Klimkaitis ir eiliniai — Petraitis, Lukošius, Jakūbauskas ir Rūkštelis, be ženklelių už gerą šaudymą, buvo apdovanoti dar ir gražiais laikrodžiais.

Geriausiai atliko šaudymą 2 p. D.L.K. Algirdo pulko 1-os kulk. kuopos kulkosvaidžio v-kas grandinis *Klimkaitis Pranas*, klaipėdietis, baigęs pradžios mokyklą; prieš kariuomenę tarnavęs pardavėju Klaipėdoje, kariuomenėje tarnauja nuo 1931 m. gegužės mėn. 1 d. Antaras buvo 2 p. D.L.K. Algirdo pulko 1-os kulk. kuopos taikytojas eil. *Jokūbauskas Balys*; kilęs iš Trakų apskr., Žiežmarių valsč., Klinaukos

Šeno foto.

Grand. Klimkaitis Pranas.

kaimo; baigęs tris skyrius pradžios mokyklos; prieš kariuomenę vertėsi žemdirbyste; kariuomenėj tarnauja nuo 1931 mt. gegužės mėn. 1 d. Abu apdovanoti sidabro laikrodėliais su Respublikos Prezidento paveikslu, o kiti šeši, aukščiau išvardinti, gavo nikelinius laikrodėlius.

Tad, kaip matėme, gerai padirbėję ir pasižymėję kulkosvaidininkai už savo gražų darbą liko gražiai ir įvertinti. Nors ne visiems, bet kai kuriems iš jų teko didelė garbė gauti ženklelius už gerą šaudymą iš paties J. E. Respublikos Prezidento rankų.

Bendrai, reikia pasakyti, kad visi, be išimties, pratimuose poli-

gone dalyvavę kariai mokymo ir patyrimo atžvilgiais turėjo daug naudos.

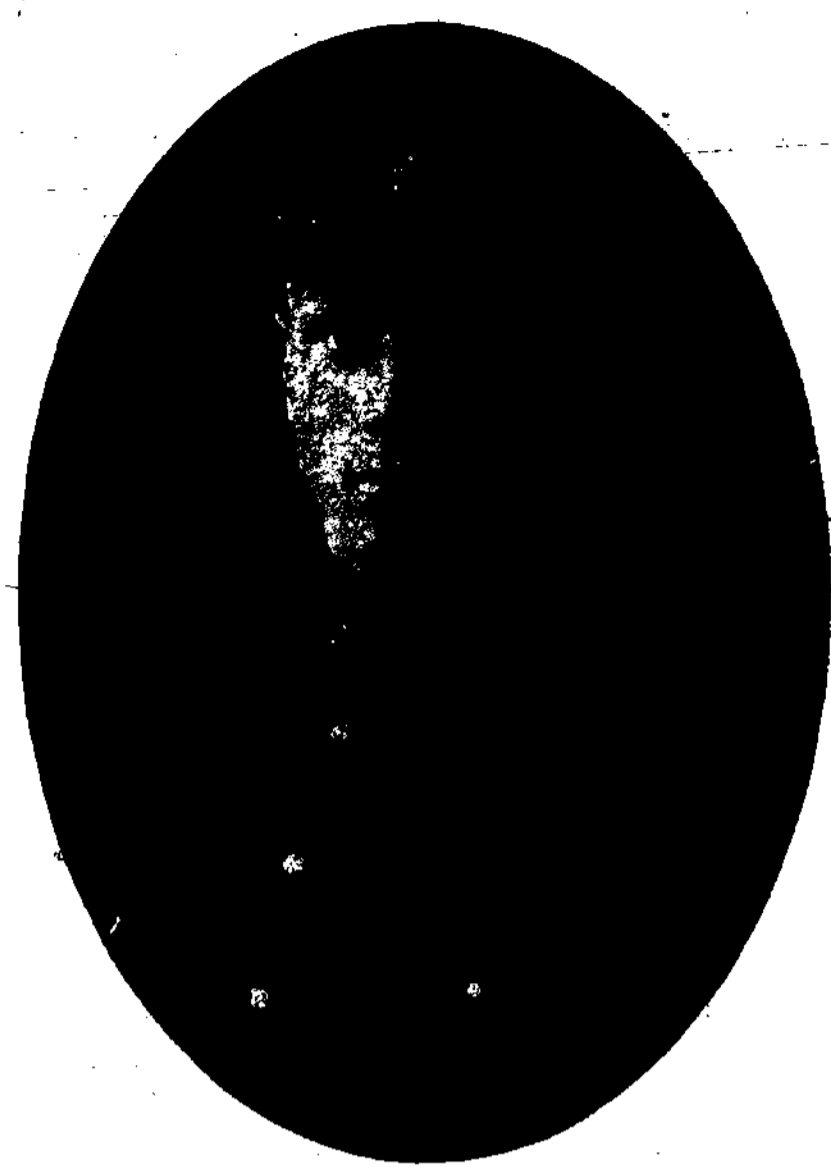
Tiesa, pats darbas poligone nebuvo lengvas. Tai buvo ne malonios atostogos, kurias turėjo valdininkai ir moksleiviai, bet tai buvo savotiškos ne laisvo laiko ir poilsio, bet kariško darbo ir pasiryžimo atostogos.

Visiems, ir karininkams ir kareiviams, teko daug pavargti, padirbėti, daug naktų nemiegoti, nemaža ir prakaito pralieti, ne vieną kartą nuo lietaus sušlapti, per pratimus gal ir nuodingų dujų kiek pauostyti. Darbo buvo daug, bet ir naudos tiek pat, jei nedaugiau.

Todėl dabar, grįžę iš poligono, neužmirškime jo, bet stenkimės viską, ką ten esame patyrę ir išmokę, dar geriau pažinti; papasakokime

Geriausiai baigę K.V.V. arklių kaustymo kursą ir gavę prizus: vidury — eil. Čieliauskas, iš kairės — eil. Zuoza, iš dešinės — eil. Utechas. (Žiūr. koresp. iš kar. gyvenimo)

Eil. Jokūbauskas Balys.

apie tai tiems, kurie praktiškai to dar nėra patyrę; lavinkimės ir dirbkime toliau, aukodami kartu su savo vadais ir viršininkais visus savo darbus ir pasiektus darbų vaisius mūsų mylimai Tėvynei.

Majoras St. Raštikis.

Painus dalykas.

— Koks Lietuvos kariuomenės pulkas galingiausias? — klausia p. p. p. viršila savo kuopos kareivį.

— 9-tas — atsako kareivis.

— Kokiam pulke tarnauji, tas ir galingiausias, reikia sakyti — paaiškina viršila.

— Bet 9-tam p. tarnauja mano brolis leitenantas ir dėdė kapitonas! atkirto kareivis. *Dovinėtis.*

Iš Besočių (Nimerzato) praeities.

Plentas tarp Besočių (Nimerzato) ir Palangos dabar visu pajūrio svečių mėgiamas. Palangos vasarotojai dažnai lankosi Besočiuose.

Seniau, kai čia buvo rusų-prūsų siena, kartais būdavo susirėmimų tarp kontrabandininkų ir rusų pasienio apsaugos karių.

Vienas smarkus susirėmimas buvo 1834 m. liepos 5/6 d. Kontrabandininkų būrys, arti 50 Prūsijos piliečių lietuvių — ūkininkų, įsiveržė į Rusiją (t. y. D. Lietuvą). Visi buvo ginkluoti šautuvais ir ietimis. Kontrabandininkai norėjo išnešti į Klaipėdą didelį kiekį brangiųjų kailių. Rusų pasienio apsaugos Vilniaus brigados vadas Gurdovas sužinojo apie kontrabandininkų sumanymą, surinko visą savo komandą ir laukė pasirodant būrio. Netrukus atvyko iš šiaurės kontrabandininkai ir mėgino pasprukti į Prūsus. Rusai juos atakavo. Prasidėjo smarkios kautynės. Šaudyta iš vienos ir kitos pusės. 10 lietuvių sunkiai sužeista, 2 paimti į nelaisvę su šautuvais ir kailiais. Bet ir rusams buvo karšta. Užmuštas vienas kareivis ir arklys, ir 2 kareiviai sunkiai sužeisti.

Ūkininkai susirinko Besočiuose. Norėjo išvaduoti sugautus draugus. Sumanė pulti Palangą. Atėjęs prie pat sienos ūkininkų būrys pradėjo šaudyti į rusus. Rusų valdžia susirūpino. Bet padėjo prūsų žandarai. Atvykę prie sienos, jie išsklaidė

ir nuramino ūkininkus. Belaisviai buvo nusiųsti į Grobino miestą ir atiduoti karo teismui. Jų likimas nežinomas. Paprastai, tokiais atvejais rusai kardavo kontrabandininkus arba išstremdavo į Sibirą. Prekės atiduota į Palangos muitinę ir konfiskuota.

Kai apie įvykį buvo pranešta imperatoriui Mikalojui I, jis parašė finansų ministerio raporte šią trumpą rezoliuciją: „Griežčiausiai įsakyti muitinių apsaugai į kontrabandininkus šaudyti kautynių šoviniiais“.

Išardomas nevertotas karo laivas.

Prieš pat didįjį karą Graikijos valdžia užsakė vokiečiams 21.000 tonų talpumo laivą. Nežiūrint didžiojo karo, vokiečių firma laivą statė toliau ir jau 1915 m. laivas buvo beveik padarytas ir nuleistas į vandenį. Bet laivą per didįjį karą nespėjo visai padaryti ir darbai iki karo galo buvo sustabdyti. Karui pasibaigus, graikai atsiskakė laivą imti, sakydami, kad vokiečiai nesilaikė kontrakto ir laivą laiku nepristatė.

Prasidėjo ilga byla tarp Graikijos ir Vokietijos, atsidūrė net Hagoje ir tęsėsi ištisus 17 metų, bet ir Hagoje galutinai išspręsti negalėjo. Vokiečiai, matydami, kad nieko nelaimės, nutarė laivą sugriauti.

Namo vykstant

Rugsėjo mėn. 21—22 d. bus leidžiama į atsargą 1931 m. pavasario ėmimo kareiviai. Daugumai bus lemta baigti tą drausmingą kariuomenės gyvenimą ir grįžti prie savo seno darbo, kurį teko nutraukti prieš stojant į kariuomenę. Prieš akis jau ir vėl daugumai sužibės tas laisvas civilis gyvenimas, be jokios kontrolės, be jokios priežiūros. Teks vėl išvysti savo tėvus, gimines ir pažįstamus, su jais kartu gyventi ir dalytis gyvenimo džiaugsmiais ir sielvartais.

Tačiau, stovint naujo gyvenimo išvakarėse, kiekvienam kyla klausimai: kuriam reikalui teko beveik pusantrų metų gyventi kareivinėse, kokia iš to yra nauda ir kaip ateity reikės sunaudoti visus kariuomenėj įgytus patyrimus.

Žmogus yra socialinis gyvis: gyvena kartu su kitais žmonėmis, kurie fiziškai, dvasiškai ir sociologiškai žymiai skiriasi. Vieni yra turtingi, kiti stiprūs fiziškai, tretieji — ir turtingi ir protu pajėgūs: sugeba gerai orientuotis aplinkybėse, pajauti gyvenimo pulsą ir prie jo geriau prisitaikyti. Iš tokių skirtingų žmonių yra sudaryta visuomenė. Ši visuomenė dėl geografinės padėties, dėl klimatinėjų sąlygų ir, pagaliau, dėl kitų mažiau ižiūrimų priežasčių yra susiskaldžiusi į atskirus vienetus — atskiras tautas. Tokių tautų pasaulyje yra daug. Tarp vienujų jų yra didesnis, tarp kitų mažesnis skirtumas. Viena tokių tautų esame ir mes lietuviai. Mūsų graži kalba, amžių bėgyje susidarę papročiai, savotiškas būdas išskiria mus iš tarpo kitų tautų. Šie visi mūsų tautos ypatumai suteikia jai tam tikrą grožį, patraukia akį net svetimšalių, kurie dažnai atvyksta tyrinėti mūsų kalbą, mūsų dainas ir liaudies meną. Šitiems mūsų tautos vertinigiems ypatumams reikštis itin palankios sąlygos susidarė po didžiojo karo, kai buvo lemta mums tapti nepriklausoma valstybe. Ilgą laiką išbuvę svetimoj vergijoje, mes vėl atgijome — sukūrėme nepriklausomą valstybę, kurioje nevaržomai gali plėstis visa tai, kas yra lietuviška. Šiandien mes galime laisvai gerinti savo ekonominę būseną, ugdyti tautinę kultūrą, sudaryti sąlygas, kad lietuvių tauta su savo charakteringais ypatumais galėtų didėti ir plėstis. Todėl kiekvieno lietuvių širdy turi glūdėti nepriklausomybės troškimas, kiekvienas privalo stovėti nepriklausomybės sargyboje.

Šiandien daug kas kėsina į mūsų nepriklausomybę. Didžiosios kaimyninės valstybės, kurios gyventojų skaičiumi ir plotu dešimteriopai už mus didesnės, ieško progų vėl mus pavergti, sunaikinti visa tai, kas yra lietuviška. Jau mūsų tautiečiai lenkų pagrobta me Vilniaus krašte tokį persekiojimą jaučia. Jiems yra draudžiamos lietuviškos mokyklos, norima iš vaikų išplėšti tėvų kalbą, apsunkina lietuviams darbo gavimą ir laiko blogesniais žmonėmis negu savuosius.

Rytprūsiose vokiečiai taip pat su didžiausiu atsidėjimu nori išrauti iš šaknų visas lietuviškumo žymes. Net vietų pavadinimus nori suvokietinti, nors prieš tai priešinas daugumas net pačių vokiečių mokslininkų. Iš šių kraštų diena iš dienos mes gauname naujų žinių apie naujus lietuvių veikėjų persekiojimus, areštus ir t.t. Tokios persekiojimų vilnės susilauktų visa lietuvių tauta, jei ji gražią dieną neitektų savarankiškumo.

Būtinausia priemonė nepriklausomybei laiduoti yra ginklas. Todėl kiekvienas lietuvis turi mokėti vartoti ginklą. Būdami pusantrų metų kariuomenėje, mes mokomės kariško meno, kuris šiandien yra gana komplikuotas. Šiam reikalui kiekvienas turime nepaigailėti reikalingo laiko.

Vykdami namo iš kariuomenės, turime nepamiršti, ko esame išmokę, nes kiekvienu momentu gali prireikti į kovotojų eiles už nepriklausomybę stoti. Todėl, parvykę į savo gimtąjį kampelį, stenkimės dar šioje srityje tobulintis. Visi stokime į Šaulių Sąjungą. Aktingai dirbdami šaulių būriuose, šioje srityje mes dar daugiau pasitobulinsime. Vykdami namo nepamirškime apsirūpinti šios srities literatūra: kiekvienas išigykime statutus, kad būdami namie galėtume pasiskaityti ir nuolatos prisiminti. Svarbiausia nepamiršti „lauko tarnybos“, „pėstininkų rikiuotės“ (I ir II dal.) ir „vidaus tarnybos statutai“. Be jų karys nežingsnio negali žengti. Taip pat būtinas dalykas yra sekti kariuomenės gyvenimą, žinoti tas atmainas, kurios įvyksta. Todėl parvykę nepamirškime skaityti „Kari“, kuriame yra plačiai rašoma apie kariuomenės gyvenimą.

Būdami kariuomenėj mes išmokome ne tik vartoti ginklą, bet taip pat sustiprinom savo valią. Toji kariuomenės drausminga tvarka yra didžiausia auklėjimo mokykla. Kariuomenėj vyrauja punktualumas, žodžio laikymas, stropumas, sąžiningumas ir pasitikėjimas. Nevienam teko pradžioj tarnybos daug sunkumų patirti, kad prie šios tvarkos priprastų. Reikėjo anksti keltis, vėlai gulti, išbūti ilgesnį laiką nevalgius, griežtai klausyti viršininkų ir smarkiai nuvargti užsiėmimų metu. Tačiau visa tai žymiai sustiprino fiziškai ir morališkai; įpratino prie visa to, kas yra būtina energingam, sąžiningam ir darbščiam žmogui. Todėl grįžę namo visą laiką stenkimės taip pat griežtai ir sąžiningai atlikti dirbamą darbą, kaip esame įpratę kariuomenėj.

Valstybės saugumas pareina ne tik nuo jos fizinės jėgos, kuria, paprastai, yra ginkluota jėga, bet ir nuo kitų dalykų. Šiandien yra kovoje ne tik ginklu, bet ir sunkiai pastebimomis priemonėmis. Visi, tur būt, esate girdėję apie ekonominį karą. Valstybės gerovė pareina nuo jo ūkiško pakilimo laipsnio. Juo valstybė ūkiškai yra stipresnė, tuo ji pajėgesnė, su ja daugiau privalo skaitytis ir kitos valstybės. Gali daugiau lėšų skirti ginkluotų jėgų sustiprinimui, propagandai ir t.t. Todėl šiandien, kad valstybė nusilpnėtų, pirmiausia stengiamasi jos ekonominę būklę sugriauti. Tam reikalui yra maitai, akcyzės, įvairiausios prekių kontrolės ir t.t. Prieš mus tokį ginklą šiandien atkreipė Vokietija, kuri apsunkino mūsų gaminių įvežimą į savo kraštą. Norint nugalėti šias kovos priemones, reikia kelti savo gaminių kokybę ir kiekybę. Mūsų krašto ūkis yra žymiai atsilikęs nuo kitų kraštų ūkio. Daugiau ne šimtą metų, būdami Rusijos provincija, neturėjome tinkamų sąlygų ūkiškai augti. Rusų vyriausybė stengėsi, kiek galėdama, mūsų kraštą išnaudoti, bet neremti ūkišką kilimą. Be to, prieš karą beveik 1/3 mūsų krašto žemių priklausė dvarininkams, kurie nuo baudžiavos laikų buvo įpratę sėdėti užsieniuose, kortų lošimo klubuose, bet nežiūrėti savo

ūkių. Kad pasivytumėm ūkiškai pažengusias valstybes, turime visas savo jėgas paskirti šiam tobulinimo darbui. Mūsų ūkio tobulėjimo svarbiausia reikmenė — tai mažas sąžiningumas darbe. Duotas darbas stengiamasi praleisti pro pirštus arba nustumti tolimesniam laikui. Jauni žmonės dirba, it didžiausi elgetos, vos pajudėdami iš vietos. Reikalinga priežiūra, dažnas raginimas ir net prievarta. Toks darbo delsimas žymiai pabrangina darbo vaisių ir pablogina kokybę. Todėl mūsų gaminiai negali kokybe ir kaina prilygti kitų valstybių. Atsargos karys, kuris yra pasiruošęs ginti savo kraštą nuo priešų, turi kuo sąžiningiausiai dirbti pavestą darbą, nes ir sąžiningu darbu mes kovojam su savo priešais ir prisidedam prie mūsų ugdymo. Toji kariška drausmė ir sąžiningumas turi būt akstinu ir šiame darbe. Pasiimtas darbas reikia taip stropiai ir sąžiningai atlikti, kaip kariuomenėj viršininko duotas uždavinys.

Ūkškas darbas turi būt planingai organizuotas. Reikalingas atskirų asmenų glaudus bendradarbiavimas. Šiam reikalui yra įsteigta ūkiškų organizacijų: ūkininkų rateliai, kooperacinės bendrovės ir t.t. Mes šiandien dar mažai vertiname tokias organizacijas, pas mus jos silpnutės. Tačiau reikėtų, kad kiekvienas gyventojas kokiai nors ūkiškai organizacijai priklausytų. Todėl kiekvienas, grįžęs iš kariuomenės, stokime aktingai dirbti į tokias organizacijas. Ypač patartina visiems stoti į kooperatyvus ir aktingai dalyvauti kooperacijos judėjime. Per tokias organizacijas lengviau bus galima susirasti darbo priemonės ir metodai, apsisaugoti nuo išnaudotojų, sakysim, vertelgų, įvairiausių perkupčių, kurie šiandien, sukčiaudami ir apgaudinėdami, puikiai gyvena.

Grįžę namo nepamirškime mokslintis. Įprastą kariuomenėj laikraščių ir knygų skaitymą nepertraukime. Kiekvieną atliekamą valandėlę sunaudokime šiam darbui. Nors čia mes neturėsime tokių patogijų skaityklų ir knygynų, kaip kariuomenės dalyse, tačiau patys vieni ar susidėję su draugais kiekvienas turime išsirašyti bent po vieną laikraštį. Be to, galima keistis su savo kaimynais. Knygų taip pat galima gauti įvairių organizacijų ar skrajojančiuose knygynėliuose. Tik reikia ieškoti, o surasti visuomet galima. Visiems patartina, kaip jau minėjau, skaityti „Kari“, „Trimitą“, „Ūkininko Patarėją“ ir kt. Šių laikraščių ir kaina yra prieinama ir turinys įvairus ir įdomus. Jie yra prieinami kiekvienam išsirašyti.

Būdami tinkamai pasiruošę kariškai, drausmingai ir sąžiningai atlikdami darbą ir, pagaliau, patys dvasiškai kultūrėdami, prisidėsime prie mūsų valstybės sustiprinimo. Dirbsime tą darbą, kuris pridėra kiekvienam sąmoningam piliečiui. Tat grįžę iš kariuomenės nepamirškime savo pareigų, kurias mums, kaip piliečiams, uždeda valstybė.

K. S-tis.

gale vis tiek būna verčiamas tai padaryti ir dar baudžiamas.

Visi, kurie jau turite ir dar turėsite savo rankose atsargos liudijimus, gerai pasiskaitykite juose (liudijimuose) surašytas prievoles ir sąžiningai jas atlikite, kaip ligi šiol atlikdavote savo garbingą Lietuvos Nepriklausomybės sargybos prievolę.

Ataskaitinis Žvirblis.

Ir atsargoje sąžiningai atlikime savo pareigas

Tur būt, daugelis, dabar dar esančių mūsų garbingos kariuomenės eilėse, bent po keletą kartų per dieną kartoja žinomą žodį „važiuojam“ ir mano, kad yra atlikę prievolę ir ateity jokios kariškos prievolės jau neberūpės, nes, dar keletas dienų, ir jau bus atsargoje.

Tokia nuomonė yra visiškai klaidinga. Pirmiausia, reikia pasakyti, kad kiekvienas Lietuvos pilietis, tinkamas karo tarnybai, nors ir atitarnavęs kariuomenėje paskirtą laiką, iki tam tikro amžiaus (45 met.) laikomas kariu. Tad suprantama, kad būdamas kariu, jis turi ir tam tikrą prievolę.

Čia paminėsiu vieną kitą prievolę, kurias dažniausiai pamiršta atsargoje kareiviai — tai rašydinimosi prievolė. Ši prievolė reikalauja, kad kiekvienas atsarginis, apsigyvenęs kurioje nors Lietuvos valstybės vietoje, arba iš vietos persikėlęs į kitą, asmeniškai, vadinasi, pats išsirašdyntų tos apylinkės surašomoje įstaigoje, kitaip tarus — išsiregistruotų.

Įsirašdynti — išsiregistruoti reikia:

a) tiems, kurie apsigyvena valsčiuose, pas valsčių viršaičius;

b) miestuose, kur yra apskričių komendantūros — tose komendantūrose;

c) miestuose, kur nėra apskričių komendantūrų, pas miestų burmistrus (miestų savivaldybėse).

Klaipėdos krašte:

d) tiems, kurie apsigyvena Klaipėdos mieste ir apskrity, reikia rašydintis Klaipėdos krašto komendantūroje (Klaipėda, Liepojos g-vė 15 Nr.);

e) Pagėgių apskrity, pas kariuomenės rezervų ataskaitos vedėją Pagėgiuose, kuris yra vizų ir svetimšalių skyriuje, ir

f) Šilutės apskrity, taip pat pas kariuomenės rezervų ataskaitos vedėją Šilutėje, kuris yra vizų ir svetimšalių skyriuje.

Keliantis iš vienos į kitą vietą, iš senosios surašomosios įstaigos reikia išsirašyti — išsiregistruoti, o naujoje įsirašyti — išsiregistruoti, neveliau kaip per 2 savaiti po atvykimo.

Be to, visi gyvenantieji Lietuvoje atsarginiai kiekvienus metus nuo vasario mėn. 15 d. iki kovo mėn. 1 d., nors savo gyvenamosios vietos ir nekeičia, turi patys asmeniškai, raštiškai paštu, arba per atitinkamą asmenį įrašdynti (vizuoti) savo atsargos liudijimą surašomoje įstaigoje (ten, kur yra išsiregistruotų).

Dar būna vadinami „tikrinamieji atsarginių šaukimai“, kai visi atsarginiai turi susirinkti į vieną iš anksto nurodytą vietą ir su savimi turėti atsargos liudijimą. Nors atsarginių tikrinimai ne kasmet daromi, bet šią prievolę taip pat, kaip ir rašydinimosi, reikia tiksliai atlikti.

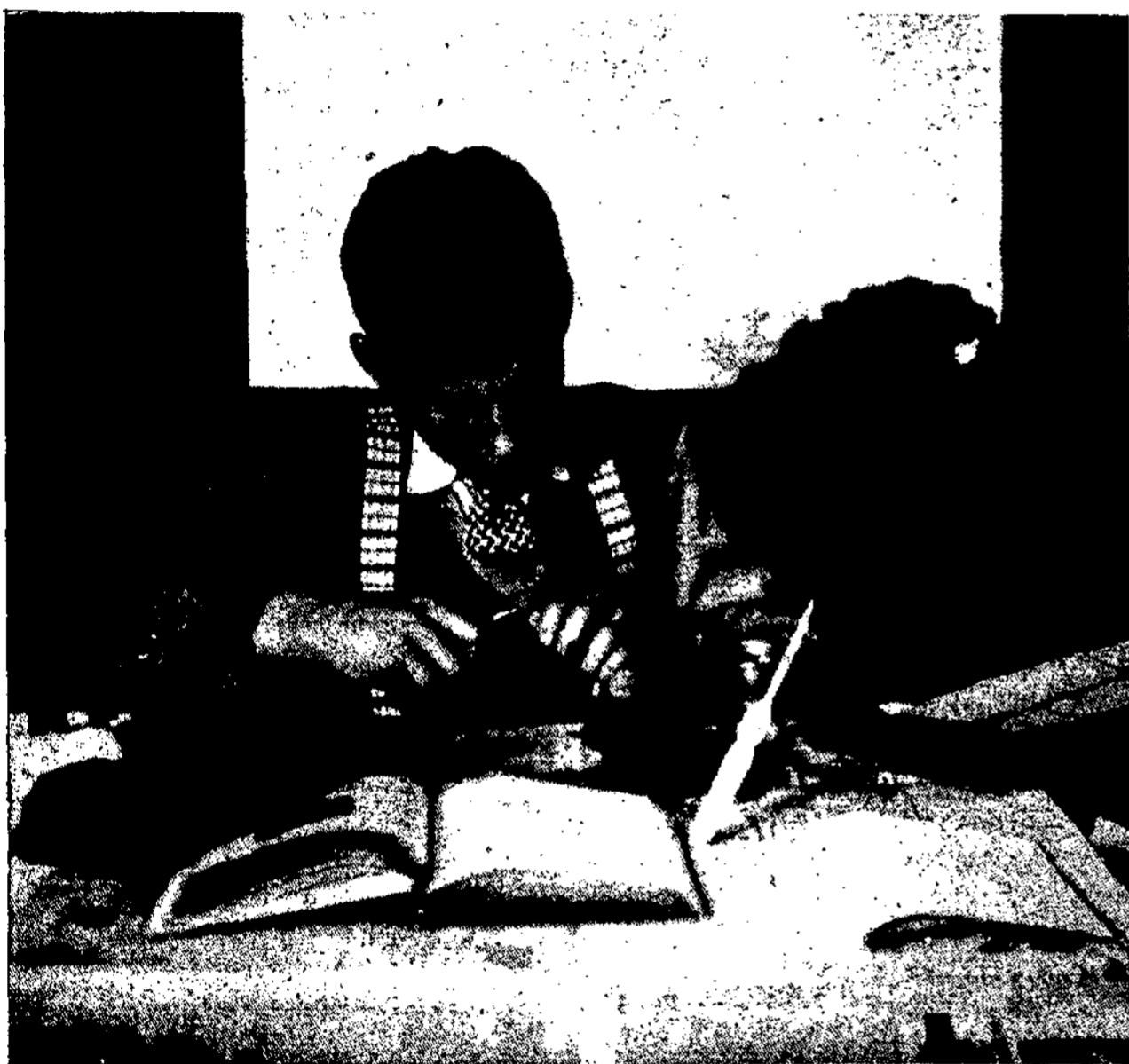
Išvardintas prievoles reikia sąžiningai atlikti, nes jos yra reikalingos ir svarbios kariškos tvarkos atžvilgiu. Jų vengimą yra traukiami teismo atsakomybėn ir baudžiami areštu arba pinigine bausme.

Tegu ne bausmės, bet mūsų pačių sąžinė ir pareigos jausmas ragina mus atlikti uždedamas prievoles. Kiekvienas atsarginis turi žinoti, kad jis, vengdamas jam uždėtos rašydinimosi ir kitų prievolių, padaro daug bereikalingo darbo įvairioms įstaigoms, o galų

Pirmieji žingsniai į aviaciją

Susidomėjimas aviacija, pastaruoju laiku, pas mus Lietuvoje nepaprastai išsiplėtė. Pradedant vaikais ir baigiant pražilavinusiais vyrais — visi domisi aviacija, visi nori kuo daugiausia apie ją sužinoti, kuo didesni supratimą apie tai turėti. Matyti, kad aviacija tampa pas mus populiari, tampa artima plačiai visuomenei, o ne taip, kaip buvo prieš keletą metų, kai visuomenė manė, kad aviacija prieinama tikrai išrinktiesiems. Šiandieną to jau nėra, šiandieną žmonės ima į tai visai kitaip žiūrėti, suprasti pačią aviaciją, kad aviacija reikalinga pačiai visuomenei. Nei vienas nebenori būti atsilikęs, nei vienas nenori likti nieko nežinantis apie

Užsiima modelizmu. Special-foto

aviaciją, kaip kad nemalonu kiekvienam dabartiniu laiku nieko nežinoti apie elektrą, apie radio ir t. t. Todėl nenuostabu, kad visuomenė gyvai domisi aviacija, o ypatingai būsimoji karta, kuriai kaip tikrai ir teks kuo daugiausia turėti reikalo, teks susidurti gyvenime. Ypatingai didelį susidomėjimą parodė mūsų moksleivija.

Kasdien L. Aero Klubas gauna labai daug laiškų iš įvairių mokyklų ne tik mokinių, bet ir mokytojų, prašančių nurodyti visas sąlygas, kuriomis jie galėtų kuo aktyviausiai prisidėti prie aviacijos plėtimo Lietuvoje. Be galo gražus ir girtinas mūsų jaunimo žingsnis. Matyti, kad mūsų jaunoji karta nebepasitenkina vaikščioti vien tik žeme, bet nori pasiekti erdves, ir nardyti melsvuose rūkuose, pilnuose aukso spindulių — būti žmonėmis-paukščiais. Toks mūsų jaunimo pasiryžimas visapusiškai remtinas.

Čia kaip tik tai ir noriu nurodyti vieną kelią, ku-

riuo patys jauniausi mūsų moksleiviai gali naudotis ir tuo įgyti pačių elementarinių žinių apie aviaciją.

Visose mūsų mokyklose, pradedant pradžios ir baigiant aukštesniosiomis, yra įvesta pamokos: berniukams — atlikti darbelius, išdrožinėjant įvairius dalykėlius, arba darant šiaip kokius nors modelius. Per šias pamokas kaip tik mokiniams geriausia proga gaminti lėktuvų modelius. Kaip tikrai mokiniai, gamindami įvairiausių tipų modelius, ir įgis pačių reikalingiausių žinių apie aviaciją, ne tik teoretiškai, bet ir praktiškai galės tas žinias patikrinti.

Juk nėra taip jau lengva pagaminti modelį kokio nors lėktuvo; tam reikalinga, nors ir nedaug, bet vis tik tam tikrų žinių, norint, kad tas modelis būtų tikrai teisingas, tikrai atitiktų sumažintą lėktuvą. Daryti neskraidančius modelius nėra taip sunku, todėl tokių modelių darymas turėtų būti įvestas pradžios mokyklose ir gimnazijų bei vidurinių mokyklų žemesnėse klasėse.

Pagaminti skraidantį modelį jau šiek tiek sunkiau, nes čia reikalingi jau tam tikri modelio apskaičiavimai, reikia žinoti elementarus dalykai apie pačius skraidymo principus, nes, to nežinant, modelis visai negalės kristi arba, jei ir skris, tai visai neilgai ir greit suduš. Todėl darymas skraidančių modelių jau reikalauja daugiau darbo ir pagilina žinias apie pačią aviaciją. Kaip pasigaminti modelį, čionai nenurodinėjau, nes čia permaža vietos. Tam modelizmui yra speciali literatūra, ypatingai gausi svetimose kalbose (netrukus bus ir lietuvių kalba).

Ypatingai daug įdomumo ir gražaus juoko sukelia skraidančių modelių rungtynės, kurios užsienio mokyklose (ir bendrai visuomenėje) yra labai praktikuojamos. Prisigaminę mokiniai įvairiausių skraidančių modelių, atliekamu laiku varžosi tarp savęs. Rungtynės nemažai sukelia įdomumo. Ar gali būti neįdomu, kad gerai, su tiksliais apskaičiavimais pagamintas modelis, štai pakyla nuo žemės, praskrenda tam tikrą kelią, net posūkius ir figūras padaro — ir vėl gražiai nutupia. Manau, kad visiems be galo būtų įdomu pamatyti, kaip savo rankomis pagamintas lėktuvėlis gali skristi. Tai juk labai įdomus, o kartu ir labai naudingas užsiėmimas, suteikiantis žinių apie pačią aviaciją.

Be gaminimo skraidančių ir neskraidančių modelių, užsienyje labai praktikuojama aitvarų darymas ir leidimas į orą pūslių, kurios kartais būna oro srovių nunešamos net už tūkstančio kilometrų, kaip kad buvo savo laiku spaudoje rašyta, kad išleista Anglijos mokinių pūslė atsidūrė net Indijoje. Pas mus Lietuvoje leisti į orą pūsles arba aitvarus dar nėra įprasta, ir man neteko matyti kybant aitvarą Kaune ar kur kitur. Tuo tarpu Vakarų Europoje, tas kasdieninis dalykas ir labai dažnai ant kai kurių miestų tų aitvarų būna nepaprastai daug prikabinata. Tuo užsiima ne tik jauni mokiniai, bet ir suaugę.

Čia juk irgi labai įdomu, pagaminus tinkamai aitvarą, paleisti jį į aukštį. Tuo irgi reikėtų užsiimti ir

paskatinti berniukus pasigaminus leisti aitvarus į orą, ruošiant tarp jų rungtynes, kurio aitvaras aukščiau iškils, kurio geriau laikysis ore, esant mažam vėjeliui. Žinoma, to ilgiau ir pastoviau laikysis, kurio bus tinkamiausiai pagamintas, kurio aitvaro kampas bus surastas tinkamiausias.

Pūslių leidimas į orą irgi gana įdomus sportas. Čia nereikalauja jau jokio darbo, gal tik tiek, kad reikia parašyti korčiukę, kad, nukritus pūslei ir ją suradę žmonės, galėtų atsiųsti tam, kurio parašyta. Žinoma, daugelis pūslių žūsta, nukrisdamos į vandenynus, į kalnus, į miškus, bet vistiek dalis patenka į gyvenamąsias vietas. Pagal korčiukes dažnai gražina. Iš čia jau sprendžiama, kaip toli nuo išleidimo vietos buvo pūslė nunešta.

Skraidančių lėktuvų modelių rungtynės Berlyno mokyklose

Štai trumpais bruožais, kaip galima apibūdinti visus tuos kelius, kuriai mūsų jauniausieji mokiniai jau galėtų susipažinti su aviacija, jau galėtų prisidėti prie tų minčių savo pirmaisiais žingsniais. Čia darbas gana įdomus ne tik patiems mokiniams, bet net ir suaugusiems, todėl kurie tą darbą pradės, gana greit ras sau daug rėmėjų ir bendradarbių. Įgiję pačių elementarinių žinių, jau galės eiti ir toliau, būtent, prie planerizmo ir net prie skraidymo lėktuvais.

Žinoma, kas pradės aukščiau nurodytais darbais užsiimti, turi turėti daug kantrybės ir pasiryžimo, ypač statant skraidančius modelius, nes, savaime aišku, kad pirmieji darbai, vargu, kada nors iš karto pasiseks. Bet nėra jokio reikalo nusiminti ir mesti darbą.

Bendrai, reikia pasakyti, kad aviacinis užsiėmimas reikalauja iš žmogaus daugiau pasiryžimo ir kantrybės, negu visi kiti užsiėmimai arba kitos specialybės, o ypatingai kuomet prasideda mokymasis skraidyti. Todėl ir pradiniai darbai irgi reikalauja jau tam tikro pasiryžimo. Manau, kad mūsų jaunoji karta visus tuos privalumus turi, todėl sutinkamas kliūtis savo pirmuosiuose žingsniuose labai lengvai nugalės. Jei neturėtų tų privalumų, aišku, kad pasitenkintų tuo, ką turi, bet turėdami, negali jau pasitenkinti ir turi prisidėti prie užvaldymo mėlynųjų erdvių prie išitvirtinimo ore. Tas sveikintina ir nauda mūsų tėvynei labai aiški.

Nrt.

Vilnius—mūsų šviesusis rytojus, be Vilniaus kapai mus laukia.

Ekskursija

„Mūsų Vilniaus“ redakcijos rūpesčiu, rugsėjo 2 — 4 d. buvo suruošta šiais metais jau ketvirtoji iš eilės ekskursija po Lietuvą. Šį kartą maršrutas paimtas ne į pademarkiūnij, bet nuo laikinosios sostinės pasukta į Žemaitijos pusę, būtent: Kaunas — Muniškiai — Babtai — Labanava — Kėdainiai — Dothuva — Krakės — Ariogala — Raseiniai — Šiluva — Tytuvėnai — Kelmė — Kražiai — Skaudvilė — Tauragė — Pagėgiai — Tilžės tiltas — Vilkiškiai — Viešvilė — Smalininkai — Jurbarkas — Kiduliai — Šakiai — Sintautai — Naumiestis — Vilkaviškis — Marijampolė — Kaunas.

Iš šio maršruto matyti, kad, per palyginamai trumpą laiką (išvykome IX. 2 d. 15 v. grįžome IX. 4 d. 24 v.), aplankyta gana daug vietų, todėl ilgesnį laiką niekur sustoti neteko. Dar pasunkino kelionę dvi dienas lijęs lietus ir trukdė nenumatytos kliūtys, kaip tai: silpni tilteliai naujai statomi tiltai su laikiniais blogas pervažavimais bei šiaip dėl lieaus pablogėję vieškeliai, o autobusas paimtas gan didelis, kuriame tilpo 37 ekskursantai.

Nežiūrint blogo oro, visur mus sutiko vietos V. V. S. skyrių, Šaulių sąjungos, savivaldybių, skautų bei kitų organizacijų atstovai su sveikinimais ir vaišėmis. Šioje kelionėje aplankyta keletas įžymių istorinių vietų, būtent: Kėdaniuose protestantų bažnyčia, kurios požemiuose slėpėsi Lietuvos kunigaikščių Radvilų liekanos; Lietuvos Liurdas — Šiluva, kurios bažnyčia ir koplyčia aprodė vietos klebonas ir papasakojo trumpą istoriją, o plačiau su Šiluvos istorija susipažinti davė visiems po knygutę. Aplankėm Kražių mūrinę bažnyčia, kurioje 1896 m. spalio mėn. pirmomis dienomis įvyko kruvina ekzekucija, nes vietos žmonės nenorėjo leisti rusų valdžios atstovams uždaryti bažnyčia, o tie, nebegalėdami nieko padaryti, iškviatė iš Varnių kazokus, kad „nagaikomis“ išvarytų žmones iš bažnyčios. Toliau apžiūrėjome Tilžės tiltus, aplankėme Prano Vaičiaičio kapą Sintautų kapuose, Tautos himno autoriaus daktaro Vinco Kudirkos kapą ir jo namelį Naumiestyje.

Tik labai gaila, kad dėl laiko stokos tų įžymių istorinių vietų neteko smulkiau apžiūrėti. Ateityje, ruošiant panašias ekskursijas, man rodos, naudingiau būtų paimti mažesnę maršrutą, kad būtų daugiau laiko įžymesnėms vietoms apžiūrėti, ilgiau su vietos organizacijomis pabūti, pasikalbėti, susipažinti ir t. t., nes toks po kelias minutes sustojimas ir skubėjimas išėina lyg autobusu pasivažinėjimas, kuris savaime malonumo nesudaro. Be to, ekskursijų vadovams reiktų vengti reikalauti iš ekskursantų bet kurių papildomų, nors ir mažų kelionės rinkliavų, kaip tai, už pervažiavimą tiltais, persikėlimą keltais ir t. t., nes tas vistiek bereikalingai erzina žmones, užsimokėjusius už visą kelionę.

Bendrai, reikia pasakyti, nežiūrint blogo oro, visą laiką ekskursantų nuotaika buvo gan gera ir grįžome patenkinti, įvairių išpūdžių kupini ir dėkingi ekskursijos vadovams. Dabar tikėsimės, kad ateinančią vasarą pradėtas įžymesnių Lietuvos vietų lankymas bus tęsiamas toliau.

P. B.

Latvijos Aero Klubu lėktuvas Kaune.

Sekmadienį, rugs. 11 d., 17,48 val. Kauno civiliniam aerodrome nutūpė Latvijos Aero Klubu sportinis lėktuvas. Juo atskrido latvių civilinis lakūnas p. Pulinš su žmona.

Jie išskrido iš Rygos tą pačią dieną 7 val. ryto, ir norėjo būti Kaune 11 val., tačiau buvo labai blogas matomumas. Be to, stiprus šoninis vėjas taip svaidė lengvą lėktuvą, jog p. Pulinš nutarė tūpti Šiaulių aerodrome 9,20 val. ryto. Todėl laukietieji svečiai atvyko Kaunan tik 17,48 val.

P. Pulinio lėktuvas „Ikars Nr. 4“, YLAAA, jo paties 1926 metais pastatytas, yra lengvas, 24 A. J. 5 cil. oro vėsinamu motoru, sportinis, mokomojo tipo lėktuvas — monoplanas. Nors ir lengvos konstrukcijos „Ikars“, vis dėlto jau nebe pirmą kartą fokius perskridimus daro. Jau ankščiau kartą buvo skridęs į Švediją — 1286 km. ilgu maršrutu (Ryga — Stockholm — Enkeping — Ryga).

M. Aro.

Kas išrado akinius? Pirmų žinių apie akinių vartojimą užtikiname anglio vienuolio Bekono raštuose. Jis rašo radęs sferinių stiklų židinio vietas ir kalba apie padidinamuosius stiklus, kuriuos pataria vartoti senesniems žmonėms.

Vis dėlto tikru akinių išradėju laikomās Florencijos dvarininkas Salvidoneli — Armati, miręs 1313 m. Pirmiausia vartota abiejose pusėse išpūstais stiklais akiniai, o vėliau — šešioliktame amž. — pasirodė įlenkti stiklai. Kitokie akiniai atsirado tik tai devynioliktame amž., kada jie įgijo šių dienų formą.

Baugstinavičius.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Apdovanoti Vytauto Did. ordinu ir medaliais.

Tautos šventės proga buvo apdovanoti Vytauto Didžiojo ordinu ir medaliais nusipelnę karininkai, kareiviai ir kr. ap. min. civiliai tarnautojai.

Ordinu:

III-ju laipsniu: Gen. št. pulk. Zaskevičius Stasys, Gyd. pulkininkas Ingelevičius Vladas.

IV-ju laipsniu: Pulk. leit. Skorulis Juozas, pulk. leit. Simonėlis Liūdas, majoras Kareiva Mečius, adm. majoras Svedas Jonas, civ. tarn. gyd. Ceponis Jonas.

V-ju laipsniu: Majoras Raudonikis Antanas, kapitoni: Raibkis Kostas, Sargelis Petras, Urbonas Aleksas, Sakalauskas Vincas, Kirkila Bronius, Palikūnas Kostas; šaulys Daudzvardas Vincas.

Medaliais:

III-ju laipsniu su kardais: viršila Stanaitis Juozas (tik kardais, medalių jau turi). Civ. tarn. — Paškevičius Juozas, Medonas Juozas, Biriukas Povilas.

III-ju laipsniu: Gail. seseris — Šešplaukienė Domicėlė, Vaitkevičaitė Placida; viršilos: — Grybė Karolis, Šimkus Antanas; vyr. pusk. — Trimaila Grigorijus, Staniukinas Vincas, Jovaiša Kazys, Borisevičius Teodoras, Petkevičius Viktoras, Deveterikonas Mikalojus, Rosickas Eugenijus - Juozas, Meškauskas Bronius, Mickus Viktoras, Šeštokas Kazys, Gabrelevičius Juozas, Ceplaitis Jonas, Stelmokas Jonas; jaun. pusk. — Daučanskas Stasys; vet. viršila — Palčiauskas Ipolitas; san. vyr. pusk. — Arelis Mikas, Kaušas Feliksas, Kliuka Balys; karo invalidas — Barčius Jonas; šaulys — Ruseckas Pranas; civiliai tarnautojai — Juodvalkis Juozas, Buizius Juozas, Vaidotas Jonas, Brinkis Arvidas, Leonavičius Kazys, Pelešinas Eronius, Žurauskas Kazys, Gecevičius Kazys, Mikšienė Marija.

4-tas artilerijos pulkas.

Pulko kalvė. Šiais metais, be kitų trobesių reikalingų remonto, atremontuota ir pulko kalvė, iš lauko pusės pastatyta po priestatą daiktams pasidėti ir arkliais kaustyti, jei oras blogas. Stogas uždengtas skarda. Be remonto, kalvė įvesta gerai izoluoti elektros laidai, kuriais bus ne vien apšviečiama kalvė, bet teikiama elektros energija elektriškoms dūmtuvėms varyti.

Dabar kalvė sutvarkyta pavyzdinai, vienu metu gali keletas žmonių dirbti įvairų darbą, nes apščiai yra įrankių ir vietos.

Kalvėj, be atliekamo pulkui darbo, rengiama 2-ram ir 4-tam artilerijos pulkams kalviai. Jiems pamokas dėsto veter. gydytojas leitenantas Buivydas ir kalvių viršila civ. tarn. Karnauskas.

Tautos šventė. Ši šventė, nors kukliai, bet prideramai švęsta. 9 valandą pulko karių klubo salėj kapitonas Dapkus laikė visiems kariams atitinkamo turinio paskaitą. Po paskaitos 11 val. dalyvavo vietinėj Katedroj pamaldose. Čia po pamaldų išsirikiavusius gatvėj karius ir šaulius sveikino igulos viršininkas.

4 valandą pulko kine rodyta filma dovanai.

Benas Jablonskis.

5 pėst. pulkas.

Tautos šventės proga keštutiečiai iš vakaro papuošė savo vartus gyvų ažuolų vainikais, paveikslais ir vėliavomis. Grįžus iš kariuomenės parado, kareiviams buvo surengti pagerinti pietūs.

P. karininkai savo Ramovėje surengė bendrus pietus, dalyvaujant pulko šeimoms. Pietų metu trumpai, bet vaizdžiai pulk. Vanagas priminė tautos šventės svarbą ir jos reikšmę, ypačiai, kad ji sutampa su Vytauto Didžiojo minėjimu, kurio idealai ir siekimai visuomet turi būti mūsų širdyse gyvi. Mes keštutiečiai tą turim geriausiai atsiminti, kad išmušus valandai, galėtume žengti prie tautos siekiamojo tikslo. *L. Lynas.*

Šarvuočių šventė.

Rugsėjo 4 d. Šarvuočių Rinktinė, tiesa, kiek pavėluotai, nes tikroji šios 12-kos metų sukakties data yra liepos 14 d., šventė savo švente.

„Šeimos gyvenime metinė šventė gana svarbus įvykis. Nes tada pasidžiaugiama laimėjimais, nuveiktais darbais ir yra

progos pastebėti padarytas klaidas, kad daugiau jų nekartotų“, — pasakė rinktinės vadas, darydamas lyg ir apžvalgą iš praėjusio rinktinės gyvenimo.

Ir iš tiesų, atsikūrę atgal, pažvelgę į kovos lauką, kur vyko kautynės už Lietuvos Nepriklausomybę, už tautos laisvę prieš keliolika metų, pamatysime, kad draug su kitais kovojo ir šarvuotinėinkai. Tiesa, tada buvo vos keletas šarvuotų automobilių, o šarvuotų traukinių tik vienas kitas tiko kautynėms, bet vis dėlto šarvuočiai kovojo gana sėkmingai ir savo staigiais netikėtais prasiveržimais nemaža baimės ir nuostolių padarydavo priešams. Bet tas buvo pirma, prieš keliolika metų, kada kovos vyko už Tautos laisvę ir kada mūsų šarvuočiai buvo tik organizavimosi, galima sakyti, gimimo stadijoje. O dabar? Dabar Šarvuočių Rinktinė savo 12-kos metų egzistencijos sukaktį.

Šventė prasidėjo pamaldomis Aviacijos bažnyčioj. Pamaldose dalyvavo diviziono vadas, technikos dalių viršininkas. Tą dieną šarvuotos auto ir tankų kuopos naujokai priėmė priešsaiką. Vėliau karo technikos viršininkas priėmė parodą ir prie bendro pietų stalo kalbėdamas apie rinktinės pasiektus laimėjimus, džiaugėsi, kad šiemet poligonuos šarvuočiai pasirodė labai gerai. Tankų manevravimas buvęs puikus, kad ne tik mūsų karo vadovybė, bet ir užsienio atstovai džiaugdamiesi stebėjosi mūsų tankų puikia taktika kautynėse.

Vakare buvo šokiai ir šarvuočiai savo 12-kos metų minėjimą baigė besilinksmindami.

Zoro.

2 pėst. D. L. Kun. Algirdo pulkas.

Iki šio laiko nebuvo tinkamai sutvarkyta 2 p. p. biblioteka ir svečių kambarys. Tik štai, sugrįžę kareiviai iš Gaižūnų poligono stovyklos, skuba kiekvienas pasigrožėti atremontuota kareivių skaitykla ir naujai pertvarkyta biblioteka.

Prieš tai buvo knygų patalpos, kareivių skaitykla ir svečių kambarys viename kazemate. Žmogus, atėjęs iš provincijos, norėdamas pasimatyti su savo sūnumi, tarnaujančiu kariuomenėj, stovėdavo prie durų, neturėdamas kur atsistoti. Mat, nebuvo pakankamai suolu. Tiesa, keli suolai buvo, bet jie dažniausiai būdavo užimti kareivių. Dabar tokių reiškinijų nepasitaiko, nes kitaip yra sutvarkyta, būtent: svečių kambarį sudaro vienas kazematas; skaityklą ir biblioteką — antras kazematas. Svečių kambarį, vietoj sukrypusių, sulūžusių suolų ir stalų, stovi keletas gražių apvalių stalų, su atitinkamomis aplink kiekvieną stalą pastatytomis kėdėmis. Pertvarkymu bibliotekos ir svečių kambario remontu rūpinosi daugiausia 2 p. p. švietimo vadovas.

P. M-lis.

7-as pėst. Ž. K. Butegidžio pulkas.

Rugpiučio mėn. 29-tą dieną prasidėjo mūsų pulke prizinis šaudymas. Klaipejoj šaudymas truko 3 dienas, tiek pat ir Šilutėj. Bendras šaudymo rezultatas neblogas. Tenka pažymėti, kad gerais šauliais pasirodė jauni mūsų pulko kareiviai. Daug jų šioj srity aplenkė net senesnius.

Tautos šventė švenčiant. Rugsėjo mėn. 8-tą dieną mūsų pulke praėjo labai iškilmingai ir įspūdingai. Jau išvakarėse buvo papuošta užsiėmimų aikštė, kur vyko paradas, pastatyta palapinė pamaldoms laikyti, pastatyta tribūna. Tautos šventei paminėti pulkas tą dieną suruošė šaulių namuose vakarą. Atsilankė apie 800 žmonių, vietos lietuvių visuomenės žymesnieji veikėjai, gubernatorius, igulos karininkai ir kiti. Vakaras prasidėjo pulko kapeliono kunigo Balandžio paskaita. Po paskaitos valstybės teatro artistai vaidino 4-ių veiksmų veikalą „Patriotai“. Veikalas buvo labai įdomus ir visiems patiko. Salėj nuolat skambėjo juokas bei aplodismentai. Po vaidinimo prasidėjo linksmoji vakaro dalis, šokiai ir žaidimai, kurie nusitęsė ligi pat ryto. Griežė pulko orkestras ir jaz-bandas.

Kadangi vietų skaičius buvo aprėžtas, ne visi kareiviai galėjo į teatrą tą dieną vykti. Todėl pulkui bei mokiniams buvo specialus vaidinimas kita, 9-tą dieną, 14 val. */ K.*

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas.

Per įvykusi rugpiučio mėn. 28 d. „Jaunosios Lietuvos“ organizacijos jaunalietuvių kongresą pulko kariams teko nemokamai pasižiūrėti, pasidžiaugti ir pasigrožėti įvairiomis pramogomis, k. t., vaidinimais, sportu, dainomis ir t. t. Giliausiai įspūdį paliko pulko kariams vaidintoji misterija — „Kestučio

mirtis“, kuri atvaizdavo žilą senovę ir mūsų praeitį. Šią misteriją pastatė Telšių „Jaun. Lief.“ meno teatras „Pažanga“, vadovaujamas režisieriaus p. J. Kumečio.

Teko pamatyti gražiai ir sutartinai darant sakalų gimnastiką, kurioj dalyvavo per tūkstantį jaunuolių. Teko pulko kareiviams matyti, kad ne tik vyrai, bet ir moterys sportu užsiima, nes dvi panelės bėgime laimėjo I ir II vietas, išbėgusios 100 ir 400 metrų. Teko pasiklausyti Kauno centr. jaunaliūvių choro gražių, žavinčių dainelių.

Vytenietis.

Tautos šventės diena. Pulkas 7 val. ryto pasidabino tautiškomis vėliavomis. Apie 10 val. visas pulkas išsirikiuoja su pulko vėliava ir žygiuoja į parapijos bažnyčią pamaldoms. Pamaldoms kariai evangelikai ir izraelitų tikybos kariai buvo nuvesti į savo maldos namus, kur ir jiems buvo atlaikytos jų tikybos pamaldos.

Po pamaldų įvyko Marijampolės mieste Laisvės aikštėje paradas. Parade dalyvavo įvairios organizacijos—šauliai, miesto ugniagesiai, gimnazijos, mokyklos ir kitos organizacijos bei draugijos. Karius ir organizacijas, šventės proga, sveikino igulos viršininkas.

Vakare pulko kine kariams buvo demonstruojama graži iš karių gyvenimo filmą, kurią gavo kiekvienas pulko karys pamatyti nemokamai. Be kino filmos teko pamatyti dar ir kelių akrobatų įvairius akrobatiškus triūkus.

Vytenietis.

1 p. D. L. K. Gedimino pulkas.

Rugs. mėn. 4 d. Ukmergėj įvyko žemės ūkio paroda. Parodos pasižiūrėti buvo nuvesti komandomis ir kariai.

Rugs. mėn. 6 d. buvo pulko sporto diena. Buvo įvairių distancijų bėgimai, šokimas į aukštį ir į tolį patrulių žygis ir kt. Geriausiems sportininkams buvo įteikti prizai.

Rugs. mėn. 7 d. buvo batalionais pulko žygis. Grįžę iš žygio kariai turėjo nugalėti tam tikras aikštėje įtaisytas kliūtis.

Rugs. mėn. 8 d. buvo perskaitytas krašto apsaugos ministerio raštas, kuriuo 3 kulk. kuopos vadas kapitonas Urbonas už nuopelnus Lietuvai apdovanotas V laipsnio Vytauto ordinu. Be to, perskaitė — antrąjį krašto apsaugos ministerio raštą, kuriame pareikšta, kad 3 kulk. kuopa, būdama poligone, geriausiai sušaudė netiesiu taikymu iš sunkiųjų kulkosvaidžių. Geriausiai šaudę kareiviai poligone buvo apdovanoti — ženkleliu — „Geram šauliui“.

Rugs. mėn. 11 d. 2 bataliono kareiviams j. ltn. Adomonis skaitė paskaitą apie unijas su lenkais ir jų pasekas.

Jaunas kareivis VI. Raila.

Tautos šventės išklmės Radviliškio iguloje.

Jau iš vakaro Radviliškis pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Ryta 10 val. igulos kariuomenė ir visos Radviliškio organizacijos išsirikiavo geležinkelio stoties aikštėje. Iš čia visi rikiuotėje su kuopos orkestru nuėjo į bažnyčią. Parada priėmė igulos v-kas maj. Baubliauskas. Po parados eisena į kapus. Kapuose prie paminklo žuvusiems Radviliškio parapijos kunigas atlaikė gedulingas pamaldas už žuvusius karius. Po pamaldų šaulys Urbonas pasakė trumpą kalbą.

15—16 val. geležinkelio kuopoje igulos kareiviams ir šauliams įvyko paskaita. 19,30 val. geležinkelio kuopos aikštėje suruoštas kuopos Karių Paukštelio misteriškas vaizdelis: „Palaiminti būkite“. Vaidinimo pasižiūrėti publikos prisirinko labai daug. Įėjimas buvo tik su Vilniaus pasais. Reikia pabrėžti, kad kariai geležinkeliečiai susigyvenę su Radviliškio visuomene, kuri gana noromė ir gausingai lanko karių suruoštas pramogas.

J. Š.

Karo Veterinarijos Valdybos arklių kaustymo mokykla.

Rugpiučio 31 d. išleista XVI-ta arklių kaustytojų laida, kurioje š. m. gegužės mėn. 1 d. prikomandiruota iš įvairių kariuomenės dalių 31 kandidatas - arklių kaustytojas.

Šios laidos kursą labai gerai baigė aviacijos parko eil. **Čiellauskas Kazys**, 9-to pėst. pulko eil. **Utechas Erichas** ir 4-to pėst. pulko eil. **Zuoza Antanas**, o kiti 10 — gerai ir likusieji 18 — patenkinamai. Komisija, įvertindama teorijos žinias ir praktikos darbus, pirmus tris, labai gerai baigusius, už gerą kaustymą apdovanojo laikrodžiais: pirmąjį sidabrinium, antrąjį juodu ir tretįjį nikeliniu. Visus labai gerai ir gerai baigusius karo veterinarijos valdybos viršininkas lydimoose raštuose pagėidavo dalių vadų (iš kurių mokiniai buvo prikomandiruoti), kad jie būtų paleidžiami kaip kuriam laikui atostogų.

Minėtos laidos mokiniai apmokymo metu per praktikos darbus pakalė vietinių kariuomenės dalių ir privačių piliečių arkliams — 2589 pasagas, iš kurių 900 št. patys pagamino. Be to, dar labai daug prisidėjo darbu prie mokyklos patalpų atremontavimo.

Rugsėjo mėn. 1 d. mok. ved. maj. vet. gyd. Mašanauskas įteikė dovanas, baigimo liudijimus ir priminė atsakomingas ar-

klių kaustytojo pareigas, palinkėdamas laimingai įgytomis mokykloje žiniomis naudotis. Mokiniai už visą tai pareiškė trumpą kariškais žodžiais padėką ir išvažinėjo į savo dalis.

Kita arklių kaustytojų ir veterinarijos puskarininkių laida bus surinkta š. m. lapkričio mėn. 1 dieną.

Virš. A. Valančius.

IX laida. Rugsėjo 21 d. iš kariuomenės išvyksta neribotų atostogų IX ugniagesių laida. Jai teko išeiti jau naują mokymo programą, patvirtintą pereinamais metais ir daugiau pritaikintą kaimų priešgaisrinės apsaugos reikalams. Šioji laida turėjo nemaža ir praktikos, gaisrų buvo maždaug tiek 1931, tiek ir šiais metais.

Grįžę į savo kaimus ir miestelius kariai — ugniagesiai ras juose daug naujų ugniagesių organizacijų, susikūrusių 1931 — 1932 metais. Kai IX laidos kariai įstojo į kariuomenę, Lietuvoj buvo 143 gaisrininkų draugijos ir 84 šaulių sąjungos komandos. O šiandien jau turime 160 gaisrininkų draugijų (kartais ir savanoriais vadinamų) ugniagesių komandų ir 202 šaulių sąjungos komandų.

Atsarginių pareiga: būtina istoti į artimiausią komandą, o kur reikia, steigti ugniagesių komandą. Ši darba patariama pradėti susitarus su šauliais. Ir mažame kaime gali būti ugniagesių komanda. Kol nėra siurblio, galima gesinti gaisrus kibirais, sudarant „gyvają grandinę“.

Grįžus namo, reikia užėiti pas seniūną, papasakoti jam apie išeitą kariuomenėje ugniagesybos kursą. Net ir ten, kur nėra ugniagesių komandų, toks karys — ugniagesys bus brangus gaisro metu. Ateityje, kai bus privalomosios gyventojų — gaisrininkų komandos, karių — ugniagesių vaidmuo bus labai svarbus.

Laikai sunkūs. Kiekvienas gaisras dar labiau pasunkina ūkininkų būklę. Tai į darbą visi, kas tik gali. O kas gavo reikalingų žinių, kas išėjo ugniagesių mokymą, tiems net gėda būtų sėdėti sudėjus rankas.

Apie savo darbus, pasisekimus ir nepasisekimus patariama rašyti savo buvusiems viršininkams ir kariuom. ugniagesių inspektoriumi (Kaunas, Gedimino g. 15). Iš jų susilauksite ir patarimų ir reikalingų nurodymų.

Nepamirškite ir jaunesniųjų draugų. Prikalbėkite naujokus rašyti į komandas. Už 1½ metų susilauksite paramos — XII kariuomenės ugniagesių laidos!

Iš Kauno savivaldybės ugniagesių komandos mums praneša, kad į šios komandos vachmistro — viršilos vietą paskirtas ats. viršila Zimka, ištarnavęs 5 metus 7 p. p. pulko II bataliono ugniagesių komandoje. Nuo 1928 iki 1932 V. 1 d. viršila Zimka buvo pulko komandos viršininko padėjėjas.

Manevro repeticija. Lietuvos gaisrininkų VII suvažiavimo proga Kaune, plačių geležinkelio dirbtuvių kieme bus dideli ugniagesių manevrai, kuriuose dalyvaus 12 kariuomenės, 1 savivaldybės, 2 šaulių, 1 geležinkeliečių ir 2 gaisrininkų draugijų ugniagesių komandos, iš viso arti 300 žmonių. Visas Kaunas dabar turi jau arti 900 ugniagesių, visi nebūtų sutilpę kieme. Tai į manevrą šaukiama tik trečdalis ugniagesių.

Kariuomenės teismo kronika.

— 2 pėst. pulko eil. Namajūno Vlodo ir grand. Lingės Antano byla iškėlė vieną blogą mūsų naujokų paprotį. Toji iš rusų laikų palikusi negeistina tradicija pasireiškia tada, kai į miestelį atvažiuoja posėdžiauti naujokų ėmimo komisija. Tomis dienomis miestelio gatvėmis vaikščioja dainuojamų naujokų būriai. Pritrūkę dainų apie bernužėlio išvažiavimą į karą, jie ima šūkauti įvairiausias necenzūruotas „tumba tumba“, arba užkabinėti ramiai gatve vikščiojčius piliečius. Nebe reikalo tomis dienomis uždaromi vietos monopoliai ir vadinamos „arbatinės“, Taip, 1930 metų rugsėjo 24 d., Dusėtų miestelyje, vienas būrys naujokų ėmė jaustis to miestelio viešpačiais. Policija jiems priminė jų žemišką menkystą ir prašė nurimti, nors jie ir turį teisės šiandieną apie tą „karą“ padainuoti. Tačiau jie sudraudimo nebojo. Tada policija tą būrį ėmė skirstyti ir smarkiuosius vyrūkus čiupo vesti į daboklę. „Vyrai, nepasiduokit!“, suriko, dabar nuo teismo pasislėpęs, naujokas Eitminavičius. Šią komandą išgirdęs naujokas Namajūnas stipriai pasipurtė ir, ištraukęs iš policininko rankų savo ranką, drožė nuovados viršininko padėjėjui kumščiu per galvą. Tą pat norėjo padaryti ir naujokas Lingė, bet jam nepavyko. Smarkiuosius vyrūkus tą dieną policija atšaldė daboklėje. Kadangi šių naujokų pasipriešinimas,

padarytas prieš einantį savo pareigas policijos valdininką, yra baustinas, tai jiems buvo iškelta dar ir byla. Š. m. rugpiūčio 17 dienos sprendimu eil. Namajūnas Vladas nubaustas 1 metais 6 mėn. paprastojo kalėjimo ir gr. Lingė Antanas — 1 metais to pat kalėjimo. Teismas, turėdamas galvoje, kad juodu buvo tik po šio nusikaltimo priimti į kariuomenę, kad sąžiningai baigia atlikti karo tarnybą ir, kad pareiškė atgailą dėl šio savo nusikaltimo, atleido juodviem paskirtas bausmes lygtinai, nustatęs penkerių metų bandomąjį laiką.

— Aviacijos naujokas Rudavičius Juozas 1932 m. birželio 15 d., norėdamas visiškai karo tarnybos išvengti, tyčia nusikirto sau dešinės rankos rodomojo piršto pirmąją falangą, dėl ko jis buvo gydomas karo ligoninėje net ligi 1932 m. liepos 29 d. Liepos 19 dienos teismo sprendimu Rudavičiui buvo paskirta 2 metų sunkaus kalėjimo bausmė, bet teismas, turėdamas galvoje nuoširdžią Rudavičiaus atgailą ir norą būti kareiviu (nes jis tik vėliau supratus to savo darbo niekšybę), sušvelnino jam bausmę ligi 2 metų karo kalėjimo. Tuo būdu Rudavičius, atsėdėjęs 2 metų kalėjime, turės dar atitarnauti nustatytą kariuomenėje laiką ir, po to, bėpirščiu grįžti į atsargą. Ar apsimoka dėl karo tarnybos baimės pirštus kapoti?

— Tą pat dieną teismas sprendė aviacijos eilinio Mikėno Povilo byla. Mikėnas prisipažino, kad jau seniai jo galvoje brendo pinigų dirbimo mintis. Tarės vyras ant pečiaus sėdėti ir už padirbtus (bet ne už uždirbtus) pinigus skanią duonutę valgyti. Mikėnas sakė, jog jis temorėjęs išbandyti, ar yra galimas bet koks pinigų padirbimas... Tam dalykui jis prisirinkęs švino bei aliuminijaus atmatų, padaręs švino gabale dviejų litų monetas formą ir iš tam tikrų naujų (metalu) mišinio nuliedinę dvilitinę monetą. Norėdamas šio savo dirbimo „veikimą išmėginti“, drožia jis į šarvuotų krautuve už tą dvilitinę prekių nusipirkti. Krautuvininkas tokį pinigą bematant pažįsta ir praneša savo viršininkams. Pas Mikėną buvo padaryta krata, kur buvo rasta dr. dvi dvilitinės imituotos monetas, bet šios padarytos jau daug blogiau. Pinigų „fabrikantas“ Mikėnas nubaustas 4 metais sunkaus kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu.

— 1919 m. Šakių apskr. naujokų ėmimo komisijos nutarimu, naujokas Titlius Jonas buvo priimtas į kariuomenę. Tais pat metais jis turėjo atvykti į karo komendantūrą, kad paskirtų jį į kariuomenės dalį. Tačiau Titlius įsakytu laiku į komendantūrą neatvyko, bet pasislėpė ir slapstėsi ligi 1932 metų birželio 17 d., kada policijos buvo sulaikytas ir pasodintas į kalėjimą. Š. m. rugpiūčio 19 dienos sprendimu Titlius nubaustas ketveriais metais sunkaus kalėjimo ir atimtos iš jo teisės bei kario vardas.

— 9 pėst. pulko naujokas Ochočinskas Pranas š. m. rugpiūčio 26 dienos sprendimu pripažintas kaltu, kad jis 1926 m. gruodžio 9 d., karo metu, iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi 1932 m. birželio 9 dienos, kada, nusibodus be namų tranqytis, pats gera valia sugrįžo į savo dalį. Už šį nusikaltimą Ochočinskas Pranas nubaustas ketveriais metais sunkaus kalėjimo su visų teisių ir kario vardo atėmimu.

Sporto kronika

Lietuva — Latvija 1:0 (1:0). Rugsėjo 11 d. Kaune ketvirtą kartą šiais metais susitiko mūsų ir latvių rinktinės komandos tarpvalstybinėms futbolo rungtynėms. Po skaudaus ir nelemo mūsų paskutinio pralaimėjimo Rygoje šios rungtynės buvo ypač laukiamos. Tiesa, laimėjimas nėra didelis, bet jis yra labai didelis moralės atžvilgiu ateičiai.

Teisėjo esto Zilberio dėka rungtynės praėjo labai švelnioj ir gražioj kovo. Griežtas teisėjo švilpukas užgniaužė pat pradžioj bet kokią žiaurumą ir nekorektiškumą rungtynių metu. Užtat rungtynių tempas nebuvo per daug gyvas, ypač pirmame kėliny.

Mūsų komanda sudarė penkių klubų žaidėjai: — LFLS, Š. Š. Kovo, Sveikatos, KSK-Kulto ir Klaipėdos KSS. Rinktinė per abu kelinius žaidė be jokių pakeitimų tokia sudėtimi: Kuzmickas; Čerekas, Žebrauskas; Vilimavičius III, Marcinkus, Tepferis; Brazauskas, Lingis, Dirgėla, Citavičius, Rajunecas.

Vienintelį golą įvarė Lingis (LFLS) iš pabaudos smūgio pirmame kėliny. Kornerių santykis 6:4 taip pat Lietuvos naudai.

Su latviais ir estais šiais metais jokių rungtynių nebus, todėl galima padaryti metinį balansą. Iš viso šiais metais Lie-

tuva turėjo 6 tarpvalstybines rungtynes: 4 su latviais ir 2 su estais. Latviams pralaimėta trejos rungtynės (3:2, 2:1 ir 4:1) ir vienos laimėtos (1:0); su estais laimėti abu susitikimai 1:0 ir 2:1. Bendras golų santykis 10:8 mūsų nenaudai.

Dabar mūsų žaidėjams teks žaisti su švedais (žiūr. žemiau) Stockholme, o latviams su lenkais Lodzėj.

Du klubai šventė sukaktuves. Rugsėjo mėn. pirmomis dienomis du Kauno labai veiklūs klubai — LDS ir LGSF — šventė savo sukaktuves. Pirmas devynerių ir antras dešimties metų.

Sukaktuvių proga LDLS suruošė bokso rungtynes su Rygos lietuviais boksininkais, kurie ir laimėjo rungtynes 7:5. Be to, tą patį vakarą buvo ir sunkumų kilnojimo rungtynės, per kurias padaryti net keturi nauji Lietuvos rekordai.

LGSF savo sukaktuves paminėjo daug plačiau, pasikviėdamas į savo šventę svečių sportininkų iš Latvijos, Estijos ir Vokietijos.

Futbolo turnyre, be jubiliejinio klubo, dalyvavo dar Estijos futbolo meisteris „Sport“ ir Kybartų „Sveikata“. Pirmose rungtynėse „Sveikata“ nugalėjo LGSF 2:0, toliau „Sveikata“ pralošė „Sportui“ 0:5 ir trečios rungt. tarp LGSF ir „Sporto“ pasibaigė 0:0.

Lengv. atletikoj kartu su Kauno įvairių kl. sportin. rungtyniavo Rygos ir Gumbinės sportininkai, kurie beveik visose varžybose išėjo į pirmas vietas.

Lietuva — Švedija. Rugsėjo 25 d. Stockholme bus pirmosios tarpvalstybinės futbolo rungtynės Lietuva — Švedija. Mūsų rinktinė iš Kauno išvyksta rugsėjo 20 d.

Lietuvos rinktinėi teks žaisti prieš antrąjį Švedijos garniturą, nes pirmoji komanda tą patį dieną žais prieš Vokietiją. Antras Švedijos garnitūras šią vasarą pralaimėjo Varšuvoj lenkams 0:2 ir Rygoje užbaigė rungtynes 0:0.

L. F. L. S. — Karo policijos mokykla. Šio mėn. 12 d. L. F. L. S. aikštėje įvyko draugiškos rungtynės tarp L. F. L. S. A klasės ir Karo policijos mokyklos komandos, kurios baigėsi 3:0 L. F. L. S. A klasės naudai.

Karo policijos mokyklos komanda, neseniai mokyklos viršininko pastangomis įkurta, matomai, ateityje pasirodys gan stiproka. Šį kartą, žaidžiant su L. F. L. S. geriausiais žaidikais, komanda pasirodė gana atkakli. **V. p. Gerulaitis.**

Jis Šaulių gyvenime

Šaulių būrio 9-rių metų sukaktuvės.

Klaipėdos 1-mas šaulių būrys švenčia šiais metais 9-rių metų savo gyvavimo sukaktuves. Sukaktuvių proga, rugsėjo 3 d. šaulių namuose įvyko didelis vakaras. Valstybės teatro Šiaulių skyrius suvaidino latvių rašytojo Blaumano 5 v. dramą „Indranai“. Latvių veikalo pamatyti buvo susirinkę pilna salė. Jų tarpe buvo matyti p. gubernatorių su ponu, karo komendantas, igulos viršininkas ir kita Klaipėdos diduomenė. Veikalas gana sunkus vaidinti ir žiūrėti. Davė daug sveiko juoko ir ašarų. „Indranai“ yra daug kam pergraudus veikalas, vaizduojas latvių, o taip pat ir mūsų kaimo ūkininkų šeimyninį gyvenimą. Vakaras su šokiais užsitęsė iki 3 val. gauta 500 lt. pelno.

Rugsėjo 4 d. 10 val. Viktorijos viešbučio salėj įvyko iškilmingas šaulių būrio posėdis. Posėdį atidarė būrio valdybos pirm-kas. Gerbės prezidiuman buvo pakviesti: p. p. gubernatorių Gylis, igulos viršininkas pulk. Genys, karo komendantas pulk. Liormanas, Klaipėdos apskr. viršininkas Simonaitis, Klaipėdos šaulių rinktinės valdybos pirmininkas Vanagaitis, 34-to Martyno Jankaus būrio garbės pirmininkas pulk. Grudzinskas ir seniausias būrio šaulys Šaulinskas.

Ponas gubernatorių su kitais svečiais buvo sutikti kariška tvarka — ceremonialiu maršu, su būrio vado raportu. Iškilmingas vėliavos ėmimas taip pat atliktas griežtai kariška tvarka.

Devynerių metų sukaktuvių proga būrys susilaukė daug sveikinimų. Visi sveikintojai džiaugėsi turį garbės dalyvauti tokio gausingo ir drausmingo būrio sukaktuvėse. Buvo prisiminta pirmosios kūrimosi dienos, garbingas šaulio Pėteraičio vardas, kada tam tikros jėgos norėjo nuginkluoti šaulius. Pareikšta nuoširdžių linkėjimų gražiai būrio ateičiai ir pabrėžta ypatinga jo reikšmė vidaus ir išorės apsaugai.

Buvo pagerbti žuvusieji už Lietuvos Nepriklausomybę ir Klaipėdos krašto atvadavimą. Šauliai skirstydami pasidėdėjo, kad jie mūsų vadų linkėjimų bei tautos troškimų neapvils. **Pakuršės Saulys.**

Panevėžio XII-os šaulių rinktinės sporto šventė.

Š. m. rugsėjo m. 7—8 d. d. įvyko XII-os šaulių rinktinės sporto šventė. Gražus oras ir žemės ūkio įvykusios parodos proga sutraukė nemažai šaulių iš provincijos. Per abi dienas šauliams buvo įsteigta nuolatinė stovykla. Į šią stovyklą kai kurie provincijos šaulių būriai pradėjo rinktis rugsėjo m. 6 d. iš vakaro. Stovykla buvo įsteigta Skaistakalny.

Rugsėjo m. 7 d. ėjo tarp būrių sporto rungtynės. Tą pačią dieną įvyko kontrolinis šaudymas kovos šoviniiais, būrių prizinis šaudymas šratais iš šautuvų pereinamai dovanai laimėti ir moterų prizinis šaudymas iš montekristo, o 15 val. arklių lenktynės.

Arklių lenktynėse dalyvavo apie 20 asmenų: civiliai ir šauliai. I prizą laimėjo p. Komaras, perėjo 1 klm. distanciją per 1 min. 34 sek.; II prizą laimėjo šaulys Zaura Boguslavas (18 būrio), tą pačią distanciją perėjo veik per tiek pat laiko, ir III prizą laimėjo šaul. Abaravičius Nikodemas (30 būr.) — per 1 m. 44 s.

21 val. šaulių teatre įvyko šaulių chorų koncertas. Dalyvavo du chorai: Panevėžio 2 būrio ir Smilgių 20 būrio. Taip pat ir trumpas vaidinimas „Jonas nusižudė“.

Rugsėjo m. 8 d. 10 val. ryto veik visos suvažiavusios šaulių rinktinės įvyko eisena per miestą, kur dalyvavo pėstieji, raitieji ir dviratininkai, jungtinio dviejų būrių orkestro lydimi. Didelį išpūdį sudarė visuomenei, nes tokio milžiniško šaulių suvažiavimo Panevėžys dar nebuvo matęs. XII šaulių rinktinė gali pasididžiuoti ir šauliais dragūnais, nes eisenoje dalyvavo jų taip pat nemažas eskadronas.

11 val. igulos bažnyčioje buvo pamaldos, kurias laikė 4 p. p. kapelionas kun. Jurkus.

12,30 val., dalyvaujant kariuomenei, šauliams, organizacijoms, mokykloms ir visuomenei Laisvės aikštėje įvyko Tautos šventės trumpas paminėjimas ir paradas. Tai dienai pritaikintą kalbą pasakė ir paradą priėmė I divizijos vadas.

14 val. aikštėje prie šaulių stovyklos įvyko šauliški pietūs. Po pietų buvo finalinės rungtynės įvairiose sporto šakose, komiškas sportas, įrankių ir sakalų gimnastika.

Vikrutis.

Viekšnių šaulių būrys.

Rugsėjo mėn. 4 d. šventė 12-kos metų sukaktuves. Buvo pašventinta būrio vėliava. Būrys prieš vėliavą prisakdintas. Šventės dalyviams buvo būrio moterų suruošti užkandžiai. Vakare buvo suvaidinta drama „Vergijos griuvėsiai“.

Rugiagėlė.

Tauragės rinktinės kontrolinis šaudymas.

Rugpiūčio mėn. 28 d. Tauragėje buvo Tauragės rinktinės šaulių kontrolinis šaudymas kovos šoviniiais. Prieš šaudymą rinktinės vadas leit. Maželis pasakė reikšmingą kalbą. Tarp kitko jis pasakė, kad mes lietuviai, kol didžiosios valstybės neišleido ginklo iš savo rankų, turime laikyti ginklą ir ruoštis. Šauliai gavo po 3 šovinius ir šaudė 100 mtr. atstume. Sušaudė puikiai. Pirmą prizą gavo šaulys - savanoris **Grigutis**.

Liūdas Šapas.

Kirdeikių padangė.

Kirdeikiai retai patenka į spaudos puslapius, o ypač į „Kari“. Rugpiūčio mėn. 28 d. Vilniaus Geležinio Fondo dieną neatsiliko ir Kirdeikiai. Vietos klebonas atlaikė iškilmingas pamaldas ir pasakė pritaikintą pamokslą. Po pamaldų p. J. Valčas pasaiškino publikai tos dienos reikšmę ir paragino, kad kiekvienas pilietis — nusipirkęs „Vilniaus pėsą“ ir tuo būdu prisidėtų prie Vilniaus atvadavimo. Tą dieną vietos šauliai surengė vakarą Vilniaus Geležinio Fondo naudai. Suvaidinta buvo „Šauliška meilė“. Publika sužadinta ilgai minės tą veikala, kuris parodė kaip reikia mylėti tėvynę ir prisidėti prie bendro Vilniaus atvadavimo.

Artistai nutarė važiuoti prie demarkacijos linijos kaimų ir ten suvaidinti tą patį veikala. *Artistas.*

Vokiečių kuopos organizacija. Vokiečių žurnale „Deutsche Wehr“ paskelbta numatoma pėstininkų kuopos organizacija ir jos etatai.

Kuopoj bus 3 šaulių būriai ir 1 štabo būrys.

Šaulių būrys turi 1 vadą ir būrio valdymo komandą (1 sekėjas, 4 ryšininkai, 1 arkliavedys), 3 kautynių skyrius. Kautynių skyrius turės 2 grandis — šaulių ir kulkosvaidininkų. Skyriuose bus 42 kareiviai, iš jų 3 skyrininkai, 3 ryšininkai,

6 grandiniai, 18 šaulių ir 12 kulkosvaidininkų su 3 lengvais kulkosvaidžiais.

Štabo būrys susidės iš 41 karių. Jis turės kuopos valdymo, žvalgų ir ūkio komandas. Būriui vadovauja karininkas. Kuopos valdymo komandoje yra vadas (jis pats ir braižytojas), 4 ryšininkai, 1 sekėjas, 1 tolio matuotojas, 1 arkliavedys. Žvalgų komandoje bus 3 patrulių vadai su žvalgais, chemijos žvalgais ir priešlėktuvinės apsaugos žvalgais (iš viso 12 žm.). Ūkio komandoje yra 1 viršila, 1 raštininkas, 1 dviratininkas-pasiuntinis, 1 skaitvedys, 1 ūkvedys, 1 ginklininkas, 1 chemijos apsaugos puskarininkis, 1 pašarininkas, 2 ginklininko padėjėjai, 2 meisteriai, 1 virėjas ir 7 vežėjai.

Tuo būdu taikos metu kuopoje bus:

4 karininkai (kuopos vadas, štabo būrio vadas — kuopos vado pavaduotojas, 2 šaulių būrių vadai — jaun. karininkai);

17 vyresn. puskarininkų (1 būrio vadas, 1 žvalgų k-dos v-kas, 1 viršila, 1 skaitvedys, 4 ūkio puskarininkiai, 9 skyrininkai);

21 jaunesn. puskarininkis (1 kuopos valdymo k-dos v-kas, 2 žvalgų k-dos patrulių vadai, 18 grandinių (9 šaulių ir 9 lengv. kulkosv. grandžių);

147 eiliniai, Viso 189 kariai.

Turint galvoje, kad vokiečių spaudoje dabar vis dažniau rašoma apie pėstininkų organizacijos reikala, tenka pripažinti vokiečių pažiūrų pakeitimą. Norima prieiti prie brigados, susidedančios iš 4 batalionų. Batalionas turės 3 šaulių, 1 kulkosvaidžių kuopas, artilerijos būrį ir specialias komandas.

Tarp būrio vado ir grandies vado atsiranda tarpinis kautynių skyriaus vadas. Kuopa gauna žymų štabo aparatą, batalione jungiamos įvairios ginklų rūšys.

„Kr. Zv.“

Suomių kariuomenės reorganizacija.

Suomių karo vadovybė rengiasi iš pagrindų reorganizuoti savo kariuomenę, išleisti naują karo prievolės įstatymą ir pakeisti visą dabartinę krašto apsaugos sistemą.

Pagal projektą Suomų ginkluotos jėgos bus padalytos į dvi atskiras kategorijas: nuolatinę kariuomenę ir teritorinę kariuomenę.

Nuolatinę kariuomenę sudarys kadro dalys, kuriose išeis karo mokslą tam tikra piliečių dalis, tinkamų ginklų vartoti. Kadro dalių skaičius bus sumažintas, bet jų etatai bus padidinti. Nuolatinę kariuomenę turės tikslą vien karišką mokymą, o mobilizacijos metu — atliks priedangos dalių uždavinius. Sąryšy su tuo projektuojami dideli dalių dislokacijos pakeitimai; dalys bus sugrupuotos arčiau valstybės sienų, kurioms gresia pavojus.

Teritorinė kariuomenė. Į ją bus paskirti visi šaukiamąjo amžiaus (nuo 17 metų) vyrai, bei visi tie, kurie neatliko karo tarnybos, nepaskirti į atsargą. Teritorinių dalių skaičius ir mokymo laikas bus nustatytas atskiru įstatymu.

Po reorganizacijos Suomijos taikos metu ginkluotos jėgos bus: iš 9 pėst. pulkų, 1 atsk. bataliono, 3 dviratininkų batalionų; 1 tankų bataliono, 2 kavalerijos pulkų, 3 lengv. artil. pulkų, 1 sunk. art. pulko, 1 priešaviacinės art. pulko, 1 sapierų bataliono, 1 ryšių bat., 1 auto transporto bat. ir 1 gurguolės bataliono.

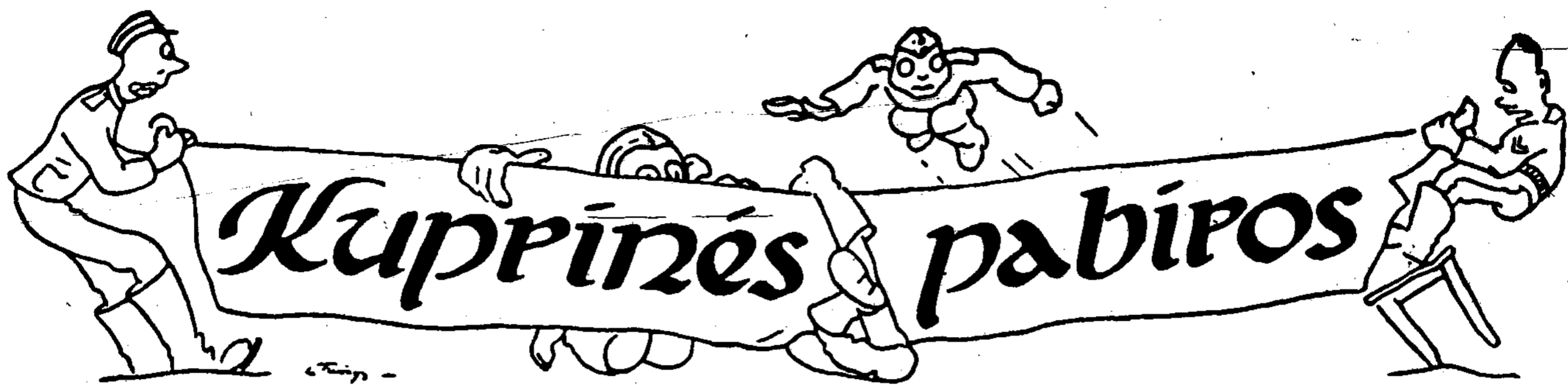
Aviacijai, karo laivyne ir karo mokyklose permainų nenumatoma.

Karo tarnybos laikas bus sutrumpintas ligi 1 metų (350 dienų) visų ginklų rūšių eiliniams, o puskarininkiams ir kandidatams į atsargos karininkus — iki 440 dienų. Išimti sudarys 5 žemių valsčių gyventojai, kurie karo tarnybą atliks per 270 dienų vietinėj pasienio apsaugoj. Po karo tarnybos kareiviai bus laikomi atsargoje ligi 40 metų amžiaus, o karininkai — ligi 60 metų amžiaus. Atsarginiai turės per 5 metus atlikti 2-jus kariškus pratimus. Pratimai truks: eiliniams — 40 dienų, puskarininkiams — 50 dienų ir karininkams — 50 dienų.

Teritoriniu atžvilgiu kraštas bus padalytas į 30 karo apygardų, kurių kiekviena turės savo štabą su kadro kariais. Štabo uždavinys bus vadovauti kariškam gyventojų mokymui, atlikti šaukimus į kariuomenę, parengti ir įvykdyti mobilizacija, o karo metu — formuoti naujas kariuomenės dalis.

Naujas suomių laivas.

Rugpiūčio mėnesio pradžioje iš Turku uosto į Helsinkį atvyko naujasis šarvuotis, pavadintas „Viainemoinen“. Tai yra pakrančių apsaugos šarvuotis, turis 3900 tonų, greitį — 18 mazgų, ginkluotas 4-mis 25,4 cm. patrankomis, 8-mis 12 cm. patrankomis ir 4-mis 2 cm. zenitinėmis patrankomis. Mechanizmas susideda iš vidaus degimo variklių. Naują šarvuotį atlydėjo į Helsinkį sargybinis laivas „Klas Horn“ ir nardomieji laivai „Iko-Tursu“, „Vetechinen“ ir „Vesichizi“. Dabar „Viainemoinen“ dažomas Sveaborgo dirbtuvių sausame doke. Stori šarvai ir gana galinga artilerija leis naujam laivui atlikti didesnius uždavinius Suomų jūrų laivyno sudėtyje.

Meno kankinys

Žmogysta atbukusiais jausmais scenos meno, aišku, nesuvirškina. Tokiems storžieviams, iš kurių odos išėitų storoki kariški puspadžiai, net jau toks švelnus menas, kaip boksas ir cirkas gal irgi gailios ašaros neišspaudžia. Rodyk tu jam pulko salės scenoje šiurpulingiausias tradicijas, o jis, pasienyje sėdėdamas, knarks baritonu ir pertraukų metu su savo Jadze saulėgražas aižys ir kaimynui už apikaklės kaišios kevalus.

Rambus, sufokstrotėjes jaunimas, — ka čia kalbėt! Širdis gal samanomis ir kerpėmis apaugusi...

Čia aš atvaizduosiu toki nuotyki, kaip pulko scenoje kariškos publikos tapau nuo meno aukštybių negailestingai nustumtas ir patruliams patekau.

Statėmė mes — pulko šviesuomenės šulai — kareivių masei tokią baisiai linksma komedijėlę apie girtus nabašninkus. Buvo ir tokia Marytė, o pagal režisieriaus norą, turėjau aš ją scenoje pabučiuoti. Tik ėmė pulko kirpėjas (aišku iš pavydo!) ir nugrimavo mane kaip kaminkrėtį: užlipdė iš teštos didelę bajorišką nosį, priklijavo kaizeriškų ūsus ir varo į sceną. Koks čia malonumas su tokia fizika stoti prieš savo viršininkus ir Marytę glamonėti!

— Jei menas — sako kirpėjas — tai kaip ir drausmė: atsikalbinėjimų nėra.

— Bet nosis. — sakau jam.

— Vis tiek — sako režisierius, būna, kad ir visai be nosies turi eit į sceną. Oho!..

Vaidinam, vaidinam, publika riešutus kramto, užkandžiauja, o aš sukiniuosi apie Marytę.

— Brangiausioji — sakau jai pagal suflerį — leisk, sakau širdį po kojomis padėti...

— Atsargiau! — šnibžda ji, išsuodinsi dar, kaip aš pasirodysiu viršilai, ana publikoje — ir pakilus šalinas! nuo manęs.

— Jei taip — surinku įpykęs, tai daugiau manęs nematysi! Ir išdrožiu nuo scenos.

— Didelio čia daikto — atsiliepia vienas iš publikos, — jei jis negrįš, tai aš ateisiu!

Taip ir apleidau sceną. Tesižino. Jei menas, tai menas!

Einu supykęs į kuopą, o priešais patrulis atžingsniuoja:

— Stok! — sako, kas čia per baidyklė?

— Ne baidyklė, o eilinis Trakutis. Tiesiai iš vaidinimų.

— Vaidinimai savo keliu o nosis tai jau per daug įtartina ir ūsai, sako, visai ne šios gdynės...

Čia aš, žinoma, atsiminiau, kad supykęs užmiršau nusiplauti grimą ir sakau:

— Iš scenos, grimas kaipo artisto dar užsilikęs...

Eilinio Pimpės „pripotkas“

Skuba Pimpė su „depeša“
Greitai kuopos vadui neša,
Sparčiai žengia per rugienas,
Per lankas ir per bušvienas.

Bet jei priešais ein mergytė —
Valla „akį“ padaryti;
Ir nebūt čia nieko pikto,
Jei blogiau neatsitiktų —

Nepataikęs viena koja —
Movė vyrš, kaip žalioji...
Betgi raštas jam svarbiausia,
Todėl saugo jis jį sausa.

Po velnių su savo momais!
Susigundžiau, kaip Adomas...
Na, dabar man bus prastoka —
Juk ne taip statutas moko...
NcoV

— Išaiškinsime, sako koks tamsta artistas. Būna, sako, atsitikimų, kad tokie užsimaskavę kartais sandėlius išsprogdina. Neišsėsi balandėli. Čia kariškas rajonas, o ne maskaradas!

Ir kalbėk su tokiu! Pristatė mane į kuopą ir dar pavardę užsirašė.

Tai ar bevėta žmogui po viso to dar kareivių masę šviesti ir scenos menui atsiduoti? Aišku ne!

H. Trakutis.

Panelių tarpe.

— Žinai, Maryte, tas puskarininkis mane visai mažai tepažįsta, o visuomet sveikina.

Draugė: Taigi, jei jis tave geriau pažintų, tai aišku, kad nebesveikintų.

Skirtumas.

— Nesuprantu, Raulai: kodėl vestis vaikiniui leidžiama jau nuo 18 metų, o i kariuomenę teima tik nuo 21 metų?

— Nėra ko stebėtis: kvailystės darinėti kaip tik ir tinka nepilnamečiams.

Laimingasis.

— Pasaga, sako, žmogui laimę atneša.
— Ne visada, antai vienam gusarui ir dabar žymu dar pasagos smūgiai blauzdoje. b.

Krautuvėje.

— Man rodos, kad šita mėsa jau trupčiuką dvokia?

— Beveik tiesa, bet pas mane perka daugiausia žmonės, kurie turi sloga.

Paaiškino.

— Keistas dalykas, Petraitis — samprotauja du kariai: — žmones šneka, paukščiai čiulbia, arkliai žvengia, dėl ko gi tik žuvis neparodo balso?

— Nieko čia keisto nėra: pamėgink, nagi, į vandenį įkišęs galvą ištartį nors žodelį... b.

Jo literatūra.

— Ka tu, Simai, sekmadieniais labiausiai mėgsti skaityti?

— Atvirai pasakius, tai leidimą išvykti į miestą. b.

Lavinkime atmintį ir protą žaisdami!

III.

Atsakymai į „Kario“ 36 — 37 nr. klausimą. Vyrų, judinkit smegenis!

1. Kunigaikštis Mindaugas apsikrikštino 1251 m.
2. Kauno pilį kryžiuočiai pirmą kartą užpuolė 1276 m. vasario 10 dieną.
3. Pirmoji lietuviška knyga buvo išleista Karaliaučiu 1547 m.
4. Iš viso lietuvių — švedų karai buvo trys: 1600 m. pirmojo lietuvių — švedų karo pradžia, 1617 m. prasidėjo antrasis švedų — lietuvių karas, kurį vedė Gustavas Adolfas, ir 1655 m. prasidėjo trečiasis švedų karas, kurį vedė Karolis Gustavas. Tuo pat metu ir tuometinis rusų caras Aleksiejus užpuolė Lietuvą, paėmė Vilnių, Kauną ir smarkiai juos nuterėjo. Tais pat metais Jonušas Radvila, norėdamas išgelbėti Lietuvą iš lenkų pavojaus, padarė Kėdainiuose uniją su Švedais.
5. 1795 m. įvyko Lietuvos prijungimas prie Rusijos.
6. Lietuvoje baudžiava panaikinta 1861 m. kovo 3 d.
7. 1915 m. rugsėjo 18 d. vokiečiai įėjo į Vilnių ir okupavo visą Lietuvą.
8. 1919 m. kovo 22 d. pirmą kartą išskrenda į frontą mūsų aviacijos lėktuvai.
9. Sukilimas Klaipėdos krašte prasidėjo 1923 m. sausio 9 d., o sausio 15 d. sukilėliai užėmė Klaipėdos miestą.
10. Iš viso žemėje gyvena 1.926.715.000 žmonių.
11. Didžiausias pasaulyje yra Ramusis vandenynas: jis yra 9.480 mtr. gylio ir 152.440.000 kvadratinį kilometrų pločio.
12. Klaipėdos krašto plotas yra 2.416 kvadratinį kilometrų.
13. Tirščiausiai Lietuvoje apgyventa yra Vilkaviškio apskritys. Šitame apskrityje viename kvadratiniam kilometre gyvena 60 žmonių. Antroji — Marijampolės apskr. 48 gyventojai. Trečioji vietoj Alytaus ir Šakių apskr. po 39 gyventojus kvadr. kilometre.
14. Lietuvos kaimuose gyvena 76,8% visų Lietuvos gyventojų, miestuose 14,9%, miesteliuose — 8,3%.
15. Nepriklausomoje Lietuvoje miškais apaugusio ploto yra apie 17%, t. y. apie 900.000 ha plotas. Nors ir yra įprasta sakyti, kad Lietuva yra amžiniai šlamančių miškų šalis, bet, palyginus su tankiai apgyventais vakarų Europos kraštais, tai yra vis dėlto gana mažas procentas. Didžiausi Lietuvoje miškai yra Ežerėčių, sudarantieji 43.000 ha ploto. Jie randasi Šakių, Marijampolės ir iš dalies Kauno apskr.
16. Didžiausioji, kartu ir gražiausioji Lietuvos upė yra Nemunas. Nemunas yra 960 kilometrų ilgio. Antroji savo ilgumu yra Vilija (Neris) — 725 km. ir trečioji Venta (ji įteka į Baltijos jūrą Latvijoje) 270 km.
17. Persijos piniginis vienetas vadinasi tomanas.
18. Lietuvos banko 6000 litų popierinis banknotas nėra išėjęs, bet šitas klausimas buvo duotas suklaidinimo tikslu. Lietuvos bankas yra išleidęs popierinius banknotus po 1000, 500, 100, 50, 10 litų.
19. Lietuvos banko direktorių pavardės, pasirašiusių ant 20 litų popierinių banknotų, yra šios: Stašinskas, Paknys, Mačiulis ir Statkus.
20. Lietuvos Respublikos Prezidento telefono numeris yra 1 Nr.
21. Pėsčiam nukeliauti į Angliją negalima, nes Anglija yra sala, iš visų pusių apsupta vandeniu. Galima tik laivu nuplaukti arba nuskristi lėktuvu.
22. Lietuvos paštais laišku popierinius pinigus siųsti negalima, nes paštų valdyba tokiu būdu siunčiamus pinigus turi teisę nusavinti ir adresatui negražinti. Pinigams siųsti vartojamos pašto perlaidos.
23. Į vieną statinę (ka parduodamos krautuvėse) apytikriai telpa 600 — 700 silkių. Statinė sveria 110 kilogramų.
24. Viela, kurią įveria kiaulei į šnipą, kad nekristų, vadinasi „šmirgelis“ (Suvalkijoje). Pastaba: jei žaidžiantieji yra kitos apskr., atsakymas bus laikomas teisingu; pasakius toje apskr. vartojamą žodį.
25. Nuolatinė Tarptautinio Hagos teismo būstinė yra Hagos mieste, Olandijoje.
26. Vilniaus pasai yra visi numeruoti.
27. Dinamito ir bedūminio parako išradėjas vadinasi Alfredas Nobilis. Jis mirė 1896 m. gruodžio 10 d. Jo vardu buvo sudarytas „Nobelio fondas“ iš kurio dabar kasmet išmokama premijos už išradimus fizikos, chemijos ir medicinos srityje. Už vertingiausius viso pasaulio literatūros veikalus ir už nuopelnus taikos idėjai pasitarnavusiems žmonėms.

Aš noriu ši kartą atsakyti bent į trečdalį klausimų!

1. Kiek ha turi vienas kvadratinis kilometras?
2. Kurių poetų yra šių eilėraščių ketureiliai ir kokiose knygose jie išspausdinti?

1.
  1. Ponas fotografai,
Kaip kokį grafa.
Ar gal kaip kokią spilka
Nufotografuok mano mintį.
  2. Senai man tėvas, atiduodams ūkį,
Gailiai pranašavo mano liūdną galą,
Kad būsiu aš, kaip jautis susisukęs,
Ir niekad neišbrist man vargo bala.
  3. Vaga vagon, daina dainon
Galva galvon...
Žvelgi laukuos — tartum terbon
Žengi širdin, kai bulbienon...
3. Nurodykite gyvenamąsias vietas (miestą ar miestelį) šių rašytojų: Antanas Vienuolis, Vaižgantas, Putinas ir Balys Sruoga.
4. Kaip vadinsis esperanto kalboje dešra?
5. Kaip senovės lietuviai skaičiuodavo laiką?
6. Ar yra išėjusios knygos tokiais pavadinimais: „Raudona skrybėlė“ ir „Mėlynos kelnės“? Nurodyti autorius?
7. Kas yra Lietuvos Himno žodžių autorius?
8. Kieno šie žodžiai?
Pirma geležis sutirps į vašką, ir vanduo pavirs uola, negu ištartą savo žodį mes atšauksimė.
9. Ką vokiečiai dažnai išsigalvodavo, kad vedami belaisviai, kurių, paprastai, daug daugiau būdavo, negu kareivių palydovų, nepabėgtų.
Ši kartą klausimus parinkau visai nesunkius (išskyrus porą), taigi ispėti trečdalį iš patiektų klausimų, atrodytu, visai nesunku.
Na, tai mėginkite. Gal ir pasiseks.

Ant. Gulkis.

Nauji leidiniai.

A. Vienuolis. Raštai. VI knyga. Kryžkeliai. Romanas, Vytauto Didžiojo Komiteto Literatūrinio Konkurso juri sprendimu pripažintas laimėjęs pirmąją vietą. Vytauto Didžiojo Komiteto lešomis. Kaunas. 1932 m. Atmušta 3000 egz. 25 egz. Alfa popieriaus, numeruoti ir autoriaus pasirašyti. 313 psl. 14 × 21 cm. Kaina 3 lt. 50 c.

Šiame savo kūrinį autorius atvaizduoja tik trumpą, vos 28—29 mėnesių (1390—1392 metų) mūsų tautos genijaus Vytauto Didžiojo gyvenimo laikotarpį, kada jis, nežiūrėdamas jokių kliūčių ir rodos, nuolatinių nepasisekimų, atkakliai siekia užsibrėžtą tikslą: atgauti klasta iš jo išplėštą Lietuvos Didžiojo kunigaikščio sostą. Ir laimi! Mat, savo atkaklumu, sumanumu, ištverme ir nenuilstamu darbštumu Vytautas Didysis užkariauja net savo priešų, jei ne širdis, tai bent protus ir paverčia juos savo siekimu (kai kada net ir nesąmoningais) bendrininkais.

Veikiantieji romano asmenys gyvi, psichologiškai teisingi ir todėl skaitytojui visi jų veiksmai suprantami ir atrodo logiškai pagrįsti. Bendrai, viso romano intriga tiek įdomiai vedama, kad, sykį pradėjęs skaityti, žmogus nebegali atsitraukti, kol užverti paskutinį puslapį.

Romane vaizdžiai aprašyti keturioliktojo amžiaus galo lietuvių, kryžiuočių ir šiaip Vakarų Europos riterių gyvenimas ir papročiai. Daug jame randame kilnių tėvynės meilės ir karžiogiškumo pavyzdžių.

Knyga visiems skaitytina, o ypač naudinga bus perskaityti kariams ir moksleiviams. Galia tik, kad leidėjai tiek mažai egzempliorių tos knygos teišleido. Jei būtų buvę išleista jos bent 10.000 egzempliorių, tai ir knygos kaina būtų buvę ga-

Tirniausias būdas išlaikyti gražius,

baitus dantis

ir kartu pašalinti nesvarų spalvos dantų apsitraukimą yra toks: išspauskite ant sauso Chlorodont šepetėlio (specialus šepetėlis su dantytu nupiovimu) reikalingą kiekį Chlorodont dantų pastos ir šveiskite dantis iš visų pusių, vedžiodami šepetėlį dantimis taip pat aukščiau ir žemyn, paskui padėkite šepetėlį į vandenį, o burna gerai išplaukite Chlorodont burnai išplauti vandeniu. Rezultatas Jus nustebins. Išnyks spalvotas dantų aptraukimas ir paliks maloni savijauta. Reikalaukite tik Chlorodont dantų pastos. Tuba Lit. 1'50 ir Lit. 2'50.

lima sumažinti net iki pusanthro lito, ir daugeliui jos būtų užteke. Juk geros knygos pas mus jau, ačiū Dievui, skaitomos. Dabar, kiek teko girdėti, rinkoje šios knygos jau trūksta. Ir tas dedasi vos tik po knygos išleidimo! Gaila! O ši romana pravartu būtų turėti kiekvienam skaitančiam lietuviui.

Romano kalba graži, sklandi, todėl kiekvienam supranta ma. Yra, tiesa, keletas tarmiškų ne visiems suprantamų žodžių ir ne svarbių korektūros klaidų, bet tai tik mažmožiai.

S. K.

Simas Jonas Urbonas. **Gyvenimo Eilėraščių.** „Sakalo“ B-vės leidinys 1932 m. Kaunas. Kaina nepažymėta.

Ko-ne-ko, bet „poetų“ krizės Lietuva tikrai niekuomet nepajus. Štai ir vėl vienas naujas „poezijos“ 78 puslapių kūrinys. Jo autorius „Kario“ skaitytojams jau pažįstamas. Tai „Kariūno Atsiminimų“ autorius. Kam teko skaityti „Kariūno Atsiminimai“, ypač antroji dalis, pastebėjo, kad tu atsiminimų rašytojas sugeba ir įdomių minčių paberti. Todėl ir ši Urbono išleista naujajį kūrinį ne vienas ims į rankas, tikėdamasis rasti dar įdomesnių kariško gyvenimo aprašymų, ne kaip minėtuose atsiminimuose. Bet, dėja! Perskaitęs šiuos eilėraščius, jų autoriaus kitaip neišivaizduoja, kaip tik suaugusį vyrą, kuris, liūdnam linguodamas galva, kartoja: „Kaip gera buvo pas mamą“. Ten buvo laisva, smagu ir linksma, gyvenimas toks švelnus, malonus. Greta to ir mergužė! Ach, kaip gera, saldu, kad jokiū būdu negali susilaikyti neištareš:

„Akis užbūrė dangūs melsvieji,
Ir dar melsvesnės akytės jos...
Posmai švelniausi širdy pragydo
Garbei antrosios širdies jaunos...“

Lirika, lirika ir daugiau nieko. Žinoma, mes negalime netikėti tokiu nuoširdžiai atviru autoriaus prisipažinimu, bet kam be reikalo mėtyti pinigus tokių „kūrinių“ spausdinimui? Argi mes nematome kitokio gyvenimo, kaip tik „melsvosios akys“? Mes nesuklysdami galime pasakyti, kad „Gyvenimo Eilėraščių“ ir pasiliks tik eilėraščių vien „tai“, kuriai jis skirtas.

Antrame knygos skyriuje bandoma duoti šis tas iš karių gyvenimo, bet taip nevykusiai, kad „Valia ir plienas“ skyrių autorius galėjo pasilaikyti sau be jokių nuostolių kariams skaitytojams. Iš savo pusės mes autoriui linkime, kad šis jo „poetiškumo“ bandymas būtų pirmas ir paskutinis. Žodžių su panašiomis galūnėmis rinkinys nėra dar jokia poezija ir niekuomet nebus.

Ats. j. leit. Jašinskas J.

Sergijus Minelovas. **Daina apie sakalą,** Vytauto Didžiojo laikų istorinis romanas. Vyt. Did. Komiteto leidinys. Kaunas 1932 m. 209 psl. Kaina 3 lt.

Nors šiame romane aiškiai iškeltos dvi datos: 1382 m. — Kęstučio mirtis ir 1392 m. — antrasai Vytauto išgalėjimas Lietuvoj, nors paimitas laikotarpis arti 10 m., tačiau istorizmo labai nedaug. Dar mažiau parodyta ryškaus charakterio istorinių asmenų. Istoriniai asmenys yra, jie vaizduojami, bet gana blankiai ir savotiškai. Įdomesni, pasirodo, prasimanyti asmenys, būtent: Jurgis, Aukas, Machmutas. Bendrai, veikale daugiau autoriaus fantazijos ir lengvos romantiškos nuotainkos.

Veikalas vis dėlto įdomus ir malonus skaityti. Įdomus kaip daugelio nuotykių ir ypatingų aplinkybių romanas. Labai gyvai ir gražiai atvaizduota Lietuvos gamta — miškai, upės, gyvūnija. Kalba lengva, taisyklinga, tik gal kiek neaiški dėl provincijalizmų arba retai sutinkamų žodžių. Tekste keletas įdomių ir charakteringų iliustracijų, kurios žymiai pagyvina bei paaiškina patį turinį.

Veikalo branduolį sudaro Vytauto ir jo šeimos vargingas likimas, nelaimės, kovos su Jogaila ir pastangos atgauti savo teises ir tėvų sostą. Įdomesni momentai: Vytauto išvadavimas iš Krėvos pilies kalėjimo, išgavimas paslėpto lobio iš Trakų pilies, gyvenimas Gardine, atvykimas Maskvos kunig. Vosylius ir piršlybos su Vytauto dukteria Sofija, Birutės ieškojimas, svečiuose pas kryžiuočių ordeną Marienburge, Sofijos kelionė į Maskvą. Visuose šituose įvykiuose bei darbuose daug kilnumo, ištvermės ir didelio pasiaukojimo parodo Vytauto ir jo šeimos artimieji žmonės. Tie žmonės paprasti, be kokių ypatingų savumų, bet dori, myli savo tėvynę, valdovus ir, be co, sumanūs, drąsūs, pasiryžę. Kai kurie jų net savo gyvybę palydi, tarnaudami bendram labui. Todėl daugeliu atžvilgių knyga įdomi ir skaitytina.

Šviesos keliai. Moksleivių žurnalas 8 nr. Nuolat stebint ir skaitant „Šv. kelius“, tenka pasidžiaugti, kad jie kaskart tobulėja, gyvena ir daugiau pradeda suprasti bei pagauti pačių moksleivių dvasią, siekimus ir artimuosius reikalus. Kalbamas nr. tikrai įdomus ir turiningas. Savo išanginiu „Pradedant darbą“, nuteikia moksleivius mokslo pradžioj ir dėsto gaires ateities gyvenime. Įdomūs dalykai (su iliustracijomis) „Donas Kichotas iš Mancos“ ir „Apie modernišką meną“. L. Gira

baigia savo eskizą „Šventos jaunystės poema“. Yra gerokai eilėraščių ir kitų vertingų straipsnių.

Tautos Okis 8 nr.

Kultūra 8—9 nr.

Žvaigždė 9 nr.

Talka 8 nr.

Misijos 9 nr.

Redakcijos atsakymai.

„Kario“ bendradarbiams. Dažnai pasitaiko, kad kai kurie bendradarbiai antrą kartą prašo honoraro už savo rašinius, pav. Antanas Docius ir kt. Jei tokie dalykai kartosis, Redakcija bus priversta tokius nesąžiningus savo bendradarbius išbraukti iš bendradarbių tarpo.

L. Jančauskui. Tamstai pinigai išsiųsti š. m. VII. 23 d.

Br. Ka - čiu. Straipsnis tiktų, jei jame būtų mažiau liečiama asmenys ir daugiau liestų esminius klausimus. Redakcija negali rašyti apie save savo laikrašty.

S. K. Arvydui. Rašinėlis minties ir formosa tžvilgių silpnas. Nedėsim.

S. Danilevičiui. Tamstos straipsnis „Upių reikšmė“ tiktų, jei būtų turtingesnis. Pavyzdžiais reiktų imti mūsų krašto upės ir panagrinėti jų reikšmę karui.

B. Vosyliui. Kitų straipsnių nedėsim. Jie įdomūs tik mokytojams, bet ne kareiviams. Pasiūlykite mokytojų laikraščiams. Redakcija gražina tik tuosius straipsnius, kurių per siuntimas yra apmokėtas.

J. s. St. Dauniui. Tamstos rašinys „Pribrendęs reikafas“ „Kariui“ netinka. Pasiūlykit kitiems laikraščiams.

IX rinktinės Strumbagalvės šaulių būriui. Karių kapams tvarkyti komisija veikia. Jos adresas: Vyriausias Štabas, Karių Kapams Tvarkyti Komisijai.

Klausimai — atsakymai

Kl. 1920 m. lapkričio 4 d., būdamas 18 metų amžiaus, stojau savanorių į kariuomenę. Visi dokumentai tvarkoj. Ar galėčiau gauti savanorių - kūrėjų medali; jei galėčiau — kur tuo reikalu kreiptis?

J. Jančius.

Atsak. Jei ištarnavot metus, galit gauti savanorių - kūrėjų medali. Paduokite savo apskrities karo komendantui prašymą su šiais dokumentais: liudijimą apie tarnybą kariuomenėj (nuo kurio iki kurio laiko tarnavot), gimimo metriką ir iš vietos policijos ištikimybės liudijimą.

Galvosūkių 35 nr. sprendimas.

Karys yra viskam pasiruošęs.

Gerai išsprendė šie asmenys: v. p. Pašskys (7 p. p.); v. p. Kelmelis (2 art. p.); v. p. Kazlauskas (4 p. p.); jaun. kar. Poricas (4 p. p.); L. Briedis (Vyr. št.); kar. asp. J. Petraška (4 p. p.); J. Čyža (Šaukėnai); v. p. Antaniškis (4 p. p.); Vl. Mireikis (Skiemonys); j. s. p. St. Daunys; Vl. Rimša (2-as ul. p.); J. Jurčys (Vyr. št.); B. Angustinavičius (Vilkaviškis); Tūlas Matas (8 p. p.); v. p. Leipus (4 p. p.); v. p. Sasnauskas (4 p. p.); J. Sakalauskas (Darsūniškis); J. Prišmantas (Vieksniai).

Galvosūkis 38 nr.

Val		(vert. 2 tš.)					
Kl		3	4	5	6	7	8
2. K a							
		U	D	N	N	K	
		U	E	N	L	L	
L	L	S	A	L	U	È	A
U	S	I	I	S	A	E	R
O	S	M	R	K	S	I	D
A	T	I	I	A	B	V	
A	S	A	R	U	R	Š	

Nekeičiant stulpelių vietomis, bet kilnojant juos aukšty ir žemyn, išskaityti obalsi apie Vilnių.